« بوزانتيوم »
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسؤل
بوزانت كجيان
مطبعه واداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نمرولى دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճտ. 6ամս. 3½, 3ամս. 2, Կ. Պոլսոյ համար 3ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 ֆր. 6ամս. 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ. ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ.

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Իշխանութենէն կ'արտօնուած մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No 38.
CONSTANTINOPLE

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 360 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1897 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31/12 ՅՈՒՆ. 1898 | 19 ՇԱԲԱՆ 1315. | 31 ՔԱՆՈՒՆԻ ԷՎՎԷԼ 1313 | Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 360

ՎԱՂԸ, ԿԱՂԱՆԴ 1898 Նոր Տարւոյ, Բիւզանդիոն չ'հրատարակուիր քաղ սովորութեան, օրուան նուիրականութեան և կարևորութեան պատճառաւ։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ՎԵՐՋԱՑՈՂ 1897 ՏԱՐՒՈՅՆ ՄԷՋ

Բ.

Հելլենական խնդրոյն հետ, Մակեդոնիոյ վերաբերեալ կարգ մը գործեր ալ ուշադրութեան առարկայ եղան վերջացող տարւոյն մէջ։ Ինչպէս որ 1877—78ի պատերազմին մէջ Փոքր Ասիոյ Հայերն հաւատարմապէս ծառայեր էին Օսմ. բանակներուն, Թուրքեւհելլենական պատերազմին մէջ ալ Ուլահները կամ Քուցօ-Վլահներն հաւատարմապէս ծառայեցին Օսմ. բանակներուն. Մակեդոնիոյ այս ռումեն գաղութն, որ կ'բնակի գլխաւորապէս Սելանիկի եւ Մանաստըրի նահանգներուն մէջ, հակառակ է հելլէն տարրին, որ զինք հելլենացնել կ'ճգնի։ Շատ Քուցօ-Վլահներ հելլենական դաստիարակութեամբ թէեւ զարգացած, բայց բոլորովին յունացած են։ Սակայն վերջին ժամանակներս Ռումանիա ջանադիր եղան այս Օսմ. հպատակ ժողովուրդին մէջ ռումանական դպրոցներ բանալու եւ ռումաներէնը մշակելու, որոյ շնորհիւ հելլենութիւնն ալ եւս խափանելի է անոնց, ինչպէս 30 տարի առաջ խոտելի եղաւ Պուլկարներուն։ Թուրքեւհելլենական սահմաններու որոշման պահուն, Ուլահներուն կազմէ մինչեւ իսկ խնդրուեցաւ որ ա՛լ հելլենական բաժնին մէջ չմնան։ Միւս կողմէ, կայս. կառավարութեան խնդիր մատուցուեցաւ ռումանացի եպիսկոպոսի մը հովուութեան ներքեւ ռումանական առանձին թեմ մը հիմնելու, եւ թէպէտ այս մասին կայս. կառավարութեան որոշումն յայտնի չէ տակաւին, բայց պատերազմն առիթ եղաւ հաշակելու Ռումէլիի ռումանական գաղթականութեան հակակրութիւնն հելլէն տարրին դէմ։

Ուրիշ տարր մ'ալ որ Հելլենութեան դէմ քաղաքական պայքար մը սկսաւ նոյն միջոցին՝ սերբ ժողովուրդն է, որ նոյն գանգատն քրաւ յոյն կղերին դէմ, այսինքն թէ կ'յունացնէ իր սերբ հօտն, եւ խնդրուեցաւ որ գոնէ Ուսքիւպի մետրապոլիտը սերբ ցեղէ ըլլայ։ Խնդիրն Ուսքիւպի մէջ տաք կերպարան առաւ, տեղւոյն եկեղեցիին վրայ յարձակումներ եղան երկուստեք, եւ ի վերջոյ երկու կողմերն իրաւախոհութեան մը յանգեցան, որուն համեմատ ծերունի յոյն մետրապոլիտն երիտասարդ սերբ օգնական մը տրուեցաւ, որ յատկապէս Պիկլրատէ բերուեցաւ, եւ օսմ. հպատակութիւն ընդունեց։

Որովհետեւ Սելանիկի եւ Մանաստըրի կուսակալութեանց ներքեւ բաւական պուլկար հպատակներ ունի Տէրութիւնն, և յոյն և պուլկար տարրերուն միջեւ այնքան հակառակութիւն երեւցած է որ պուլկար ժողովուրդն այլ եւս չուզեր յունական ոճով կրթել իր զաւակներն, Եկզարքութեան կողմէ կայս. կառավարութեան խնդիրներ մատուցուեցան մի քանի նոր մետրապոլիտութիւններ հիմնելու, պուլկար հոգեւորականներու հովուութեան ներքեւ, որք պուլկարերէն (հին սլաւոներէն) պաշտամունք կատարել տան եկեղեցիներուն մէջ, և պուլկար տղայոց պուլկարերէն սովրեցնեն։ Առաջներն յունական Պատրիարքարանն այսպիսի արտօնութեան մը կ'ընդդիմանար սա եկեղեցական նկատողութեամբ թէ միեւնոյն թեմին մէջ նոյն եկեղեցին չէ կարող երկու թեմակալ եպիսկոպոս ունենալ։ Ամէն Օրթոտոքսներու (ինչպէս և ամէն Հռոմէականներու) համար Եկեղեցին մէկ է։ Եկեղեցին ազգային չէ, տիեզերական է, էքիւմէնիք կամ կաթողիկէ։ Քանի որ Օրթոտոքս մետրապոլիտ մը կայ, նոյն թեմին ամէն Օրթոտոքսներն, ինչ ազգէ որ ըլլան, նոյն եպիսկոպոսին իշխանութեան կ'ենթարկուին։ Օրթոտոքս եպիսկոպոսն բատ ոճոյն կրնայ պուլկար, սերբ կամ ռումանացի ցեղէ ըլլալ, բայց այդ պատճառաւ թեմն երկուքի չի բաժնուիր, իրարու դէմ առ դէմ երկու օրթոտոքս աթոռներ չեն կրնար հաստատուիլ, ևն։ Նոյն կղերն այս սկզբունքն անայլայլելի կ'դաւանէր քաղաքական միեւնոյն իշխանութեան սահմանին մէջ։ Այսինքն՝ Օսմ. Տէրութեան սահմաններուն մէջ որչափ օրթոտոքսներ կան, պէտք է որ ուղղակի կախում ունենան Տիեզերական Պատրիարքութենէն, և հետեւապէս, անոնց եպիսկոպոսները Ֆէնէրի Պատրիարքարանէն զրկուին, կայս. կառավարութեան հրամանագրով։

Պուլկարները կ'պատասխանէին թէ սկզբամբ ճիշդ է այս տեսութիւն, բայց որովհետեւ օրթոտոքս կղերն ի հարկէ յուներէն լեզուաւ պաշտամունք կ'կատարէ, և Պուլկարք յուներէն չեն հասկնար, պէտք է զատ պաշտամունք սահմանել Պուլկարաց համար։ Որովհետեւ յոյն կղերն յունական դաստիարակութիւն կուտայ իր խնամքին յանձնուած թեմերուն մէջ, պուլկար տղայոց կրթութիւնը չէ կարելի յոյն կղերին հսկողութեան ենթարկել։ Թէեւ օրթոտոքս Եկեղեցւոյ սկզբունքը նաեւ Հռոմայ Եկեղեցւոյն սկզբունքն է, բայց ազգութեան և լեզուի տարբերութեան համեմատ, Հռոմայ Եկեղեցին Արեւելքի մէջ տարբեր Պատրիարքութիւններ ունի։ Ցեղի, լեզուի և կրթութեան տարբերութեան պատճառաւ, Պուլկարք պէտք ունին պուլկար ազգային կղերի մը, որ իրեն սեփական նուիրապետութիւն մը ունենայ, թէեւ ծէսի և դաւանութեանց մասին Եկեղեցին մէկ է և մէկ կ'մնայ։

Կայս. կառավարութիւնն, որոյ վերջնական դատաստանին մատուցուած էր այս խնդիր, երբ 30 տարի առաջ սկզբամբ վճռեց խնդիրն, այն կայս. հրովարտակաւ որով Պուլկար Եկզարքութիւնն հաստատուեցաւ, երբեւ վերին իշխանութիւն պուլկար կղերին վրայ որ Օսմ. Տէրութեան սահմաններուն մէջ. Այն Դանուբեան և Պալքանեան գաւառներ ուր Պուլկարներ Յոյներէն աւելի էին, Եկզարքութեան թեմն եղան, և Իշխանապետութեան հաստատումէն ի վեր, Օրթոտոքս Պատրիարքութիւնն այն կողմերու վրայ վարչական իշխանութիւն չի բանեցներ։ Բայց Ռումէլիի ուրիշ կողմերուն համար կ'պնդէր առջի սկզբունքին վրայ։ Իր պուլկար հպատակներուն խնդրուածներուն անսալով, կայս. կառավարութիւնը Սելանիկի կուսակալութեան մէջ յաջորդաբար չորս թեմի համար պուլկար մետրապոլիտներու հաստատման հաւանեցաւ, նկատելով որ այն թեմերու մէջ Պուլկարք քրիստոնեայ ժողովրդեան կարեւոր մէկ մասը կ'կազմեն։ Ընթացիկ ամսոյս մէջ կայս. կառավարութիւնն ընդարձակելով նոյն շնորհին սահմաններն, երեք թեմի համար եւս պուլկար Մետրապոլտութեան Պերաթ շնորհեց, որով Ռումէլիի կողմը Տէրութեան պուլկար հպատակներն ունին այժմ եօթն եպիսկոպոսութիւն։ Կայս. այս նոր շնորհ խնդութեամբ լսեց թէ՛ Ռումէլիի թէ Իշխանապետութեան Պուլկարներն, որք հոգեւոր և աշխարհական հանդէսներով տօնեցին պուլկար եկեղեցիին այս նոր յաջողութիւնը, զոր կ'պարտին կայս. կառավարութեան բարեհաճութեան, եւ Պուլկարիոյ Իշխանապետութեան ու գերիշխան Տէրութեան միջեւ տիրող մտերմական յարաբերութիւններուն, զորս Ֆերտինանտ իշխան իր ի Կ. Պոլիս այցելութեամբ եւ հաւատարմական ցոյցերով ա՛լ աւելի չեզեց։ Մանաւանդ որ Թուրքեւհելլենական պատերազմին մէջ իր բռնած դիւանագիտական ուղիղ ընթացքով, Իշխանապետութիւնն արժանացաւ վստահութեան նորանոր արտայայտութեանց։ Առանցմէ մին ալ կրնալ մետրապոլտական Պերաթներու համար մատուցած խնդիրքներուն ընդունելութիւնը։

*** Արեւելեան Եւրոպիոյ գործերուն հանդարտելուն ոչ սակաւ նպաստեց վերջացող տարւոյն ուրիշ կարեւոր մէկ դէպքն, այն է՛ Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ համաձայնութիւնը Պալքանեան գործերուն վրայ։ Այն երկու Տէրութեանց հակառակութիւնն անցելոյն մէջ ո՛չ սակաւ խռոված էր Պալքանեան երկիրները։ Այժմ երկու կողմեր պայման դրած են իրարու հակառակ չգործելու, և Նիւթական շահ չփնտռելու Դանուբի եւ Պալքանի երկիրներուն մէջ։ Շնորհիւ այս համաձայնութեան, Ռուսիա կարող կ'ըլլայ իր բոլոր ուշադրութիւնը Մայրագոյն Արեւելք դարձնելու։ Բայց մէկ կէտի վրայ Ռուսիա պնդեց եւ իր խօսքը քալեցուց. այն է՛ Աղեքսանդր իշխանի տապալման գործին համար դատապարտուած եւ Ռուսիա ապաստանած պուլկար սպայից վերադարձին ազատ։ Ֆերտինանտ իշխան կ'հաւանէր նոյն սպաներն ընդունելու, բայց ո՛չ այն պայմանաւ որ կ'պահանջուէր, այսինքն՝ զանոնք այն աստիճանին բարձրացնելով զոր պիտի ունենային այսօր եթէ ցարդ պուլկար բանակին մէջ ծառայած ըլլային։ Պուլկարիոյ Իշխանն անդամ մը խոստացած գտնուեցաւ Բետերբուրկի մէջ, Ռուսիոյ Արքունեաց հետ հաշտուելուն առթիւ, և ռուս դիւանագիտութիւնը պահանջեց որ այս խոստումը գործադրէ։ Ի զուր իշխանն առարկեց թէ այսպիսի յառաջացում մը այն դատապարտեալ սպաներուն համար՝ պիտի եղծէ կարգապահութեան ոգին պուլկար բանակին մէջ։ Պորիս իշխանին Օգոստափառ կնքահօր խօսքն է որ քալեց ի վերջոյ։ Այժմ Վիեննայի թերթերը կ'գրեն թէ Աւստրիա Ռուսիայէն աւելի հաւատարիմ կ'մնայ աւստրեւռուսական համաձայնութեան պայմաններուն։ Կը յիշուի Պիզմարքի մէկ խօսքն 1864ին, ի Շէօնպրուն, երբ Վիլհէլմ Ա. թագաւոր և Ֆրանց Եօզէֆ կայսր կը տեսակցէին և Շլեզվիկ-Հոլշտայնի դքսութեանց վրայ կ'խօսուէր (որք ի վերջոյ Բրուսիոյ մնացին)։ Պիզմարք, այս խնդրոյ մասին Բրուսիոյ և Աւստրիոյ համաձայնութիւնն ակնարկելով, կ'ըսէ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր. «Ձեր վեհափառութիւն մեր դաշնակցութիւնը կ'նկատէ շահագործութեան ընկերութիւն մը։ Եթէ այնպէս ըլլար, շահը բաժնել հարկ կ'ըլլար։ Ես զայն կ'նկատեմ ապահովութեան ընկերակցութիւն մը, յորում իւրաքանչիւր որսորդ իր զարկած թռչունն իրեն կ'պահէ։» Բայց յայտնի չէ թէ Ռուսիա իր կարգին այնպէս կ'նկատէ Աւստրիոյ հետ իր նոր պայմանադրութիւնը։

ՈՐԲՈՑ ԳՈՐԾԸ

ՄԷԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Գաւառացի որբ տղայոց պաշտպանութեան խնդիրը Ս. Պատրիարք Հօր պաշտօնավարութեան սկիզբէն նիւթ եղաւ ուշադրութեան, և այս նպատակաւ քանի մը սկզբնական աշխատութիւններ կատարուելէ յետոյ՝ կեդր. Վարչութիւնն «Որբոց և Կարօտելոց Խնամակալութիւնը» կազմեց Ս. Պատրիարքին Նախագահութեան ներքեւ և Ն. Սրբազնութեան յանձնեց Խնամակալութեան հետ համախորհուրդ հիմնաւոր եղանակաւ որբ տղոց պաշտպանութեան ձեռնարկել, տնօրինելով և գործադրելով այն ամէն միջոցներն, որոնցմով հնարին կրնար ըլլալ ապահովել փոքր ի շատէ անտէրունչ հայ մանուկներու խնամարկութիւնն ու կրթութիւնը։

Որքան նիւթական միջոցներու բացարձակ չգոյութիւնն ու զանազան պարագաներ դժուարութեամբ կ'շրջապատէին գործը, նոյնքան ստիպողական էր պէտքն ու բարձրագոյն, ուստի եռանդեամբ ձեռնարկուեցաւ աշխատութեան, այն յուսով որ ամէն երկրի ու կարգի ազգայինք պիտի հասցնէին իրենց նպաստը, չլքանելու համար այս որբացեալ մանուկները։

Առաջնորդարաններէ հասած վիճակագրութիւնք ցոյց կուտային բազմութիւն մը որբերու, երկու սեռէ ու ամէն տարիքէ խառն. ուստի խորհուեցաւ անոնց պաշտպանութեան համար բազմազան եղանակներ ձեռք առնել, աստիճանաբար գործադրութեան դնելով, ցորչափ ընդարձակէին ու ներէին նիւթական միջոցները։ Այս եղանակներն էին. 1. Բոլորովին ծնողազուրկ ու անտէրունչ դասակարգէն խումբ մը որբեր բերելով ի Պոլիս՝ անոնցմէ մաս մը խնամել ու կրթել ազգային հաստատութեանց մէջ, ուրիշ մաս մը Կ. Պոլսոյ մտաւոր քանի մը գաւառներու ձեռքէն խնամոց յանձնել, ազգային յարկերու ներքեւ խնամարկուելու կարգադրութեամբ, և ուրիշներ՝ յատուկ պաշտպաններու ծախուք՝ գիշերօթիկ դպրոցներ զետեղել, և կամ կարող ազգայնոց որդեգրութեան յանձնել, թէեւ այս վերջին՝ այսինքն որդեգրութեան գաղափարը՝ գործադրելու պէտք չանսնուելով ի բաց թողուեցաւ յետոյ։ 2. Գաւառական յարմար վանքերու մէջ՝ որբանոցներ բանալ՝ անոնց մէջ մէկ ամսական սահմանելով Կարօտելոց և Որբոց սնտուկէն, և վանքերու տրամադրելի հասոյթը։ 3. Եթէ գտնուին Վիճակներ որ իրենք Որբանոցներ բանալու փոյթ ունենան, օգնութիւն հասցնելով անոնց քաջալերել իրենց ձեռնարկը։ 4. Ուր որ որբերը պիտի կրնան պատսպարան գտնել մերձաւորաց կամ ազգականաց տուներու մէջ՝ և պէտք չկայ յատուկ Որբանոցի, անոնց կրթութեան առաւելու համար տեղական դպրոցներու մէջ մէկ նպաստ սահմանել ու բանալ տալ եթէ դեռ փակ կ'մնան։ Առաջին այս ուղղութեամբ սկսաւ որբ տղոց պաշտպանութեան ձեռնարկը, քայլ առ քայլ, բայց անյողդողդ յարատեւութեամբ, և թէպէտ Վարչութեան մէկ ճիւղը նկատուած, սակայն իր ինքնուրոյն կազմակերպութեամբն անջատ Պատրիարքարանի մատակարարութենէն՝ սահմանուեցաւ առանձին սնտուկ մը, ուր կ'ամփոփուին Որբ տղոց, ու Կարօտելոց սահմանեալ ու նուիրեալ բոլոր նպաստի գումարները։ Այս սնտուկը կ'գտնուի Ս. Պատրիարքի պաշտպանութեան ներքեւ, և Ն. Սրբազնութեան ձեռօք կ'հոգացուին ծախքերը։ Թէ ի՛նչ կարգադրութիւնք գործադրուեցան ցարդ, համառօտիւ յիշատակենք.

1.—Կայս. կառավարութեան հաճութեամբ Խարբերդէ, Եգեսիայէ, Սեբէ, Բիլիսէ, Տիարպէքիրէ, Այնթապէ, Ակնէ, Բալուէ, Մալաթիայէ, Հիւսէյնիմանսուրէ և Բաղէշէ 158 որբ տղաք բերուեցան և զետեղուեցան Ս. Փրկչի Որբանոցը։ Որովհետեւ արդէն նոյն Հաստատութեան մէջ 240ի չափ որբեր յառաջուց հաւաքուած կը խնամուէին, որոշուեցաւ թէ՛ նոյն որբերն և թէ գաւառներէ բերուածներն ի մի նկատել, և զանոնք ամէնքն ենթարկել նոյն խնամոց և պաշտպանութեան։ Հետեւաբար, որբերէն 20ն յանձնուեցան Ազգ. Պոլսոյ ազգայնոց խնամքին, և բարեսէր Ընկերութեան մը ձեռօք բացուած Որբանոցը զետեղուեցան, 40 մանչ և աղջիկ որբեր յանձնուեցան Իզմիրի ազգայնոց, ուր բարեգործական զոյգ մը Ընկերութեանց ձեռօք բացուած կրկին Որբանոցներու մէջ կ'խնամուին ու կ'կրթուին, 20ն որոշուելով ընտրանօք ամէն գաւառէ՝ զրկուեցան Արմաշու Դպրեվանքը խնամեալ կրթութիւն ճ'առնելու համար, սահմանուելով որբ տղոց սնտուկէն տարեթոշակ մը Դպրեվանուց։ Բարեսէր անձի մը ծախուք երկու ուրիշ տղաք դրուեցան Պէրպէրեան գիշերօթիկ վարժարանն և աղջիկ մը Իզմիրի աղջկանց Որբանոցն, և մնացեալ 76 տղաք զետեղուեցան Ազգ. Հիւանդանոցի Ս. Յակոբայ Որբանոցը։ Այս տղոց թիւը պիտի հասնի սակայն 100ի, որոց համար Պատրիարքարանն Հիւանդանոցի սնտուկին ապահոված է մասնաւոր աղբիւրէ մը 50 և ուրիշ աղբիւրէ մ'ալ 30 ոսկի։

2.—Խարբերդի Ս. Գէորգայ վանուց մէջ Որբանոց մը հաստատուեցաւ 15 ոսկի ամսական նպաստ սահմանուելով և կահուց ու պարէնի համար 30 ոսկիի բացառիկ գումար մը վճարուելով։ Նաև վանական հասոյթք յատկացան այս Որբանոցին և անոր շինութեան վերաբերեալ 200 ոսկիի չափ ծախքն հոգացուեցաւ տեղացի քանի մը բարեսէր անձանց օժանդակութեամբ։ Ի կեդրոնէ յատկացեալ 15 ոսկիի թոշակը կ'վճարուի բարեսէր ազգայնոյ մը իր ծանօթներու շրջանակին մէջ կատարած հանգանակութեան արդեամբ, որ երեք տարուան համար ապահոված է նոյն գումարն որբ տղոց Սնտուկին, առով 30 տղայ Խարբերդի Որբանոցին մէջ խնամարկուելու կարգադրութեամբ։ Այս Որբանոցին համար առ այժմ 30 որբեր հաւաքուելով բարեսէր անձանց տուներու մէջ զետեղուած են ի Խարբերդ և պիտի փոխադրուին Որբանոցն՝ երբ շինութիւնն աւարտի։

3.—Վարագայ Վանուց մէջ Որբանոց մը բացուեցաւ ամսական 10 ոսկի սահմանուելով Սնտուկէն և արդէն որբեր հետզհետէ հաւաքուելով կ'պատսպարուին անդ։ Նոյն Թոշակաց ի հաշիւ զրկուած է 45 ոսկիի կանխավճար մը։

4.—Եդեսիոյ Ս. Սարգսի Վանուց մէջ Որբանոց մը բացուեցաւ, որբ տղոց Սնտուկէն 15 ոսկիի նպաստի թոշակ մը և գումար մ'ալ եկեղեցւոյ հասոյթէն սահմանուելով։ Այս Որբանոցին մէջ կ'խնամուին այժմ 40 որբեր։ Նոյն Թոշակաց ի հաշիւ եղած է 60 ոսկիի կանխավճար մը։

5.—Ի Տիարպէքիր յարմար Վանք մը չգտնուելուն ազգային շէնքի մը մէջ Որբանոց մը բանալու համար հրահանգ տրուած է տեղւոյն առաջն. Տեղապահին, զրկուելով նաև Որբանոցի նախնական ծախուց համար 40 ոսկի, և Որբանոցի երեք ամսականները կանխիկ։ Այս Հաստատութիւն դեռ չէ կրցած բացուիլ տեղական ինչ ինչ պատճառներով։

6.—Կարնոյ Կարմիր Վանուց մէջ արդէն Որբանոց մը բացուած ըլլալով, Պատրիարքարանն իր վերին հսկողութեան ներքեւ առաւ զայն, իր կողմէ ամսական 5 ոսկի եւս յատկացնելով։ Այս Որբանոցին մէջ կ'խնամուին առ այժմ 21 որբեր։

7.—Մարաշի մէջ Որբանոց մը բանալու հրահանգ տրուած է Գաւառական Վարչութեան՝ 30 ոսկի ամսական սահմանուելով, և նախապատրաստական ծախուց համար 60 ոսկի վճարուելով։ Վարժարանին շէնքը սահմանուած է Որբանոց ըլլալու, դպրոցն այլուր փոխադրուելու կարգադրութեամբ, և շէնքն Որբանոցի վերածուելու համար սկսած են կատարուիլ շինութիւններ տեղւոյն ազգայնոց ծախիւք։ Իսկ առ այժմ տուն մը վարձուած է և որբ տղաքը կ'պատսպարուին անդ։ Սահմանեալ 30 ոսկիի ամսաթոշակը կ'վճարուի բարեսէր ազգայնոյ մը կողմէ Պատրիարքարանի տրամադրութեան ներքեւ դրուած գումարէն և ապահովուած է երեք տարուան համար։

8.—Բաղէշի Ներքակառուրի Վանուց մէջ Որբանոց մը բացուեցաւ, որբ տղոց Սնտուկէն ամսական 10 ոսկիի նպաստ և վիճակին բոլոր վանօրէից հասոյթները սահմանուելով։ Այս Որբանոցին մէջ կ'խնամուին առ այժմ 24 տղաք։ Նոյն Թոշակաց ի հաշիւ եղած է 60 ոսկիի կանխավճար մը։

9.—Ի Մուշ Ս. Առաքելոց Վանուց մէջ Որբանոց մը բանալու համար հրահանգ տրուեցաւ տեղւոյն Վանահայր-Առաջնորդի Փոխանորդին, կեդրոնէ 15 ոսկի սահմանուելով, ինչպէս նաև Ս. Յովհաննու և Մատնավանուց հասոյթք։ Որբանոցը պիտի բացուէր 98 Յուն. 1ին։ Երեսուն ոսկի կանխիկ զրկուեցաւ Որբանոցին։

10.—Արաբկիր Որբանոց մը բանալու համար հրահանգ զրկուեցաւ տեղւոյն առաջն. Տեղապահին, ամսական 15 ոսկի սահմանուելով։ Այդ գումարին մէկ մասն յանձն առած է Հայ-Թաթէլ Ռոտոսդոյի ժողովուրդն որբախնամ յանձնաժողովոյ մը միջոցաւ, իսկ մնացեալը կ'հոգացուի մասնաւոր աղբիւրէ մը եւ որբերու Սնտուկէն։

Բոլոր այս Որբանոցներու հսկողութիւնն եւ մատակարարութիւնն յանձնուած է՝ իւրաքանչիւր տեղւոյն մէջ Առաջնորդին կամ առաջն. Տեղապահին նախագահութեան ներքեւ եւ հաց անդամէ բաղկացեալ Հոգաբարձութեան մը, որուն մին քահանայ եւ երկուքն աշխարհական, ընտրուած Գաւառ. Վարչութենէն եւ հաստատուած կեդրոնէն, պարտաւոր են Որբանոցները անտեսել Պատրիարքարանէն վաւերացեալ Ալմնագրոյններու համաձայն, որոշեալ ժամանակներ հաշուեցոյցին եւ վեց ամիսն անգամ մը տեղեկագիր մը որբերու վիճակին նկատմամբ։ Իսկ այս Որբանոցաց համար ի բաց առեալ Հիւանդանոցինը Որբանոցին սահմանեալ նպաստն որբ տղոց Սնտուկէն յատկացեալ ամսական գումարն է 150 օսմ. ոսկի, որուն $58\frac{33}{100}$ ոսկին ապահովուած է ժամանակի մը համար բարեսէր անձանց եւ հանգանակութեանց ոմանց օժանդակութեամբ, եւ մնացեալը պիտի հոգացուի Ազգին նպաստիւք։

Այս Որբանոցներէն զատ կան նաեւ ուրիշ ազգային Որբանոցներ, որք բացուած են նախաձեռնութեամբ Առաջնորդարանաց, եւ որոց ծախքը կ'հոգացուի տեղական միջոցներով։ Այս Որբանոցներն են.

1. Կեսարիոյ Ս. Կարապետի վանուց Որբանոցը, բացուած նախաձեռնութեամբ Տ. Տրդատ Ծ. Վ.ի։ Այս ձեռնարկին ի քաջալերութիւն որբ տղոց սնտուկէն մէկ անգամ համար՝ 50 ոսկի զրկուած է իբր նպաստ. Որբանոցին մէջ կ'խնամուին 30 որբեր։

2. Զմիւռնիոյ Նախախնամ Ընկերութեան Որբանոցն, հաստատեալ 1897ին ընդ հովանաւորութեամբ Տ. Ներսէս Ծ. Վ.ի Որբանոցին մէջ խնամուած որբոց թիւն է 35, ամէնքն ալ զանազան գաւառներէ բերուած։

3. Դարձեալ Զմիւռնիոյ Տիկնանց Հոգատար Որբախնամ ընկերութեան Որբանոցն, հաստատուած 1893 տարւոյ ապրիլ 1ին. Որբանոցին մէջ կը խնամուին 36 աղջիկ որբեր, գաւառներէ բերուած։

4. Դաղատիոյ Ս. Աստուածածնայ վանուց Որբանոցն, բացուած նախաձեռնութեամբ Տ. Յաճատ Ծ.Վ.ի, ուր կ'խնամուին առ այժմ 13 տղաք, զանազան գաւառներէ բերուած։

5. Ազգ. Պոլսոյ Որբանոցն, ուր կ'խնամուին Պատրիարքարանի կողմէ զրկուած քսան որբեր Որբախնամ ընկերութեան մը հոգածութեամբ։

Երբ մի կողմէ այս ջանքեր ի գործ կ'դրուէին որբ տղոց պաշտպանութեան միջոցներն ի չգոյէ ի գոյ ածելու, և խնելու զանոնք քաղաքական վը-

տանգներէ, միւս կողմէ կրօնական զանազան մարմիններ մարդասիրական արտաքին հանգամանքութեանց արդեամբ զօրացած, կանխած էին գաւառներու մէջ հայ մանուկներ հաւաքել և որբանոցներու մէջ զետեղել կամ աւրիշ երկիրներ փոխադրել։ Այս պաշտպանութիւն՝ զուտ մարդասիրական հանգամանօք անշուշտ պատիւ կը բերէր թէ՛ բարեսէր անձերուն զգացմանց որոնք կ'առատաձեռնէին նըպաստ, և թէ անոնց՝ որ կ'գործածէին զայն, և ազգը կ'գնահատէր այս պաշտպանութիւն։ Սակայն գաւառներէ հասած տեղեկութիւնք դըժբախտաբար կ'յայտնէին թէ օտար Որբանոցներու մէջ գտնուած հայ մանուկներուն կ'արգիլուի իրենց եկեղեցին երթալ, նոյն իսկ խաչակնքել ու աղօթել իրենց եկեղեցական սովորութեան համաձայն. թէ տեղ տեղ մինչեւ անգամ կ'հեգնուին անոնց կրօնական սովորութիւնները. թէ այլադաւան վարդապետութիւնք կ'աւսուցուին անոնց, և թախանձագին կ'խնդրուէր յանուն այս որբ տղոց ազգականներուն և նոյն իսկ մայրերուն որ այս պաշտպանութեան փոխարէն չպահանջուի հէք մանուկներէն ուրանալ իրենց հօրենական Եկեղեցին, որու հովանւոյն ներքև իրենց ծնողքն ու նախնիք փակած էին յաւիտեան իրենց աչքերը։ Այսպիսի պահանջում մը ըստ որում կ'հակառակէր նպաստն ընծայող մարդասէր Քրիստոնեաներու կամաց, և սասեր կ'ածէր եղած բարեգործ ծառայութեան, Պատրիարքարանը ձեռնարկներ ըրաւ, որպէս զի թոյլ տրուի հայ մանուկներու ուսնիլ իրենց լեզուն, իրենց կրօնքն ու վայելել կրօնական պաշտամունքը։ Այս ձեռնարկներու վրայ թէեւ թոյլտուութիւն խոստացուեցաւ հայ որբերու իրենց եկեղեցին երթեւեկելու և կրօնական պաշտամանց մերձենալու, սակայն և ոչ մէկ Որբանոցի մէջ գեթ հայ եկեղեցական մը կամ հայ ուսուցիչ մը չկրցաւ մուտ գտնել հայ տղոց իրենց կրօնքն ուսուցանելու, և նոյն իսկ տեղեր կան՝ ուր դեռ տղաք եկեղեցին ալ չեն ղրկուիր։ Այսու հանդերձ կ'շարունակուին պէտք եղած ձեռնարկները փափաքուած արդիւնքը ձեռք բերելու և հայ որբերը պահելու իրենց ազգ. Եկեղեցւոյ ծոցին մէջ, ինչպէս հանդիսապէս որոշած եւ խոստացած էին ամերիկացի Միսիոնարներն, իրենց Պայպլ Հաուզի համագումար ժողովին մէջ, եւ իրենց Ոքօչմագրին Բիւզանդիոնի մէջ հրատարակումը բանաւոր յոյսեր ներշնչած էր, որք ցայս վայր ամուլ մնացեր են դժբախտաբար։ Կարելի չէ՞ արդեօք իմանալ թէ Միսիոնարներն իրենց ինչո՞ւ չեն յարգած իրենց իսկ հանդիսաւոր որոշումներն, եւ թէ ո՞վ զիրենք կ'արգիլէ զանոնք խղճի մտօք ի գործ դնելէ, ինչպէս կ'սպասուէր իրենց պէս արժանապատուութեան զգացում կրող բարեկիրթ անձերէ։ Բիւզանդիոն իր մասին ջերմապէս փափաքող է այս նկատմամբ վաւերական բացատրութիւն մ'ընդունելու, կամ կարդալու Աւետաբերի մէջ, որոյ տպլէք պատասխանն ալ պատրաստ ենք արտատպել լրագրոյս մէջ։ (*)

(*) Մասնաւոր Որբանոցներու շարքին մէջ է նաեւ Կեսարիոյ Որբանոցն, հաստատեալ նախաձեռնութեամբ Վահան էֆ. Քիւրքճեանի։ Որբանոցին մէջ առ այժմ կ'պատսպարուին 30ի չափ որբեր, որոց կրթութեան և պատսպարութեան ծախքերը կ'հոգացուին մասնաւոր նուիրատուութիւններով։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ
1898 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
ԳԻՆ 60 ՓԱՐԱ

Փոքր դիրքով ընտիր թուղթի վըրայ, մաքուր տպագրութեամբ և հաստատուն կազմով կ'պարունակէ՝ բաց ի տօմարական գիտելիքներէ, Հայոց և Հռովմէական Հայոց առօրեայ յիշատակութիւններն ամբողջ։ Յունաց եւ Լատինացւոց գլխաւոր տօներն եւ Տաճկաց ու Հրէից նշանաւոր օրերն ու պայրամները։ Ունի նաեւ ընդարձակ յաւելուած մը հետեւեալ բովանդակութեամբ. — Օսմ. Կայսրութիւն. — Հոգեւոր իշխանութիւնք. — Ժամանակագրական, Առողջապահական, Մանկաբարձական, Մանկավարժական, Պատմական, Բանաստեղծական հատուածներ, ընտիր ասացուածներ եւ օգտակար գիտելիքներ։ Հասոյթն յատկացած է Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին, ուր պատսպարուողներու թիւը հասած է 160ի։ Կեդրոնատեղին է Պ. Պօլենց Գրատունը, Զաքմաքճըլար թիւ 20։ Մեծաքանակ գնողներու զեղչ։ 10—9

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԻՒՊԱՏՈՍԱԿԱՆ պայմանագրութեան բանակցութեանց համար, ինչպէս երէկ ծանուցինք, օսմ. և հելլէն պատուիրակներն առջի օրը գումարեցան Թօբհանէի մէջ։ Օսմ. պատուիրակներն հելլէն պատուիրակաց հաղորդեցին Կայս. կառավարութեան պատրաստած ծրագիրը։ Յաջորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ ութ օրէն, որպէս զի հելլէն պատուիրակները ժամանակ ունենան ուսումնասիրելու և իրենց կառավարութենէն հրահանգ ուզելու։

ԱԹԷՆՔԻ ֆրանս. դեսպան Մ. Պուռէ որ այժմ Ֆրանսա կ'գտնուի, ի մտոյ Աթէնք դառնալով մինչեւ մայիս պիտի մնայ. յետոյ պիտի մեկնի իր պաշտօնը թողլով յաջորդին Մ. տ'Օրմըսոնի։

—Աթէնքի սերպ դեսպան կարգեւցաւ Ներքին գործոց նախկին նախարար Մ. Միքա Կէորկեվիչ։

—Մ. Ֆէրտինանտ տը Ռօչիլտ կ'րակի Աթէնք ժամանեց։

—Աթէնքի ռուս դեսպան Մ. Օնու Ծննդեան տօնին առթիւ հազար ռուբլի նուիրեց ի նպաստ Թեսալացի կարօտելոց։

—Ռուս սպայ հարիւրապետ Տըքօւսքի Աթէնք ժամանեց բերելով այն ընծաները զորս Զարն ու Զարուհին Նոր Տարւոյ առթիւ ղրկած են Յունաստանի արքայական գերդաստանին։

—Բրէվէզայի ծովածոցին մէջ ընկղմեալ Մաքէտոնիա շոգենաւն, որ պատերազմի ատեն Բրէվէզայի օսմ. բերդէն արձակուած ռումբերով ընկղմած էր, հանուեցաւ և Պիրէօն տարուեցաւ, ուր պիտի նորոգուի։

ՀԱՆԵԱՑԷ կ'հեռագրեն երեկի թուով թէ ապստամբք յարձակեր են Գանտիայի Սղարխանօ գիւղին շրջակայ զինուորական շղթային վրայ եւ փորձեր են իսլամաց անասունները գողնալ. սակայն բուռն դիմադրութիւն տեսնելով ետ մղուեր են։

ԼՈՆՏՐԱՅԷ երեկի թուով հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Կրետէի ապստամբք յարձակողական ընթացքնին դեռ կ'շարունակեն։ Ծովակալք խիստ միջոցներ ձեռք առեր են այդ յարձակումներուն տեղի չտալու համար։

ՊԱՐԻԶԷ ուղղեալ հեռագրոյ մը նայելով, Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ կնքելի հիւպատոսական պայմանագրութիւնն 55 յօդուածներէ պիտի բաղկանայ։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն թէ զինուորական յանձնաժողովն աւարտեր է իր պաշտօնը. յետ երկար քննութեանց որոշեր է գնել 30,000 Մաւզէրեան և 30 հազար Մանլիխէր հրացան։

—Նաւային սպաներ Անգլիա ու Ֆրանսա պիտի ղրկուին մարտանաւերու համար արագահարուած նոր թընդանօթներ գնելու։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ խնդակցութիւններ կ'ընդունի Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Ֆրանսայի մամուլէն՝ այն ճարտար դարձուածին համար որով ձեւ մը տուաւ Քիաօ-Չէուի գրաւման, այսինքն՝ այն քաղաքն իր շրջականերով վարձու բռնելու ձեւին տակ Չինու կառավարութեան հետ կանոնաւոր պայմանագիր մը կնքելուն համար։ Բայց ռուս լրագրաց լեզուէն կ'երեւի թէ այն յօդուած որով Գերմանիա իրաւունք կ'վերապահէ ապագային ուրիշ վայր մ'ընտրելու եւ զՔիաօ-Չէու թողլու, դրուած է որպէս զի եթէ Ռուսիա ուզէ նոյն նաւահանգիստն ինք ձեռք բերել, Գերմանիոյ հետ համաձայնութիւն մը կարելի ըլլայ։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ. — Գերման լրագիրք մեծ խանդավառութեամբ կը հռչակեն արտաքին գործոց նախարար Ֆոն Պիւլովի քաղաքականութեան յաջողութիւնն ի մասին Քիաօ-Չէուի Գերմանիոյ թողման, որոյ մասին եղած Պաշտօնական Զեկոյցն երէկ հրատարակեցինք։ Վիլհելմ Բ.ի նշան իր գոհունակութեան, ինչպէս ծանուցինք, Կարմիր Արծիւ պատուանշանի մեծ ժապաւէնն անձամբ շնորհեց Ֆոն Պիւլովի։ Վարձու պայմանաժամն 99 տարի է և ոչ թէ յիսուն։ Ֆրանս. և անգլ. լրագիրք կ'ըսեն թէ այս կարգադրութիւն չի համապատասխաներ այն պահանջմանց որք նշանակուած են ծովակալ Տիրբիցէնի կողմէ Նոյմ. 2/14 հրատարակեալ յայտարարութեան մէջ ուղղեալ Քիաօ-Չէուի իշխանութեանց։ Ծովակալն իր յայտարարութեամբ ի մէջ այլոց ըսած էր. «Կ'ծանուցանեմ որոց որ անկ է թէ եկած եմ հրամանաւ վեհապետիս Ն. Վեհափառութեան Գերմանիոյ կայսեր, որ կը պատուիրէ ինձ իմ մարտանաւերովս տեղւոյն Քիաօ-Չէուի նաւահանգստին և սիրել անոր, բոլոր կղզիներուն եւ իրաւասութեան ներթարկեալ վայրերուն։» Ծովակալը գրաւեալ վայրերու սահմանը գծելէ յետոյ յարած էր. — «Այս տեղեր գերման զօրաց կողմէ պիտի գրաւուին մինչեւ որ կարգադրուի մեր գերման միսիոնարաց սպանութեան խնդիրն ի Շան-Դունկ։ Հարկ կ'համարիմ զեկուցանելու թէ ամենքնիդ ալ մանաւանդ Չին Կ-Դաօ կղզւոյն և շրջակայից բնակիչք կ'րնաք խաղաղութեամբ ձեր գործերովդ զբաղիլ եւ մտիկ չընել խռովարարաց խօսքին։ Գերմանիա եւ Չին արդէն խաղաղասիրական ու բարեկամական յարաբերութիւններ ունին իրարու հետ։ Չին երբ կ'պատերազմէր Ճափոնի հետ, Գերմանիա մեծամեծ ջանքեր ըրաւ ազատելու զՉին դժուար կացութենէ մը։ Այսպէս մեր բարեկամութիւնն հաստատեցինք իբրեւ թէ դրացի պետութիւն մ'եղած ըլլայինք։ Այժմ մենք հոս իբրեւ Չինու թշնամին եկած չենք. մեր կասկածելու պատճառ չունիք. մեր ազգին պարտքը պիտի ըլլայ զձեզ պաշտպանել։ Բայց եթէ կան ձեր մէջ դժգոհներ՝ հակամէտ շփոթութիւններ յարուցանելու՝ անոնց դէմ չինական օրինաց խստութիւնք ի գործ պիտի դրուին։ Ասկից զատ եթէ հոս Գերման մը սպաննուի, հեղինակներուն նկատմամբ Գերմանիոյ զինուորական օրէնքն ի գործ պիտի դրուի։ Ուստի պարտք կ'համարիմ հրաւիրել զձեզ խաղաղութիւնը չխանգարելու և չդիմադրելու գերման իշխանութեանց կողմէ հոս տրուելիք ո և է որոշման։ Եթէ կացութիւնը ճշտութեամբ ըմբռնէք, պիտի տեսնէք թէ շատ սխալ էք դիմադրելու. ոչ միայն շահ մը պիտի չունենաք, այլ ձեր վրայ պիտի հրաւիրէք աւերում և կործանում։ Կ'ծանուցուի նաեւ թէ հոն ուր գերման զինուորք պիտի բանակին, չին պաշտօնեայք պիտի կարենան իրենց սովորական պարտականութիւնները կատարել։ Բայց ապագային այս պաշտօնեայք եթէ իրենց պետերէն այնպիսի հրամաններ ստանան որք իրենց պաշտօնն ընդարձակեն, պարտին իմաց տալ գերման կառավարութեան։ Որպէս զի հողերու վաճառման կամ գնման գործողութիւնք օրինաւոր ըլլան, կառավարչին արտօնութիւնն հարկ է։ Հնազանդեցէ՛ք ամենքնիդ ալ։»

—Սդանտարտ՝ Լ. Սալզպըրիի բերանը՝ չինեւգերման կարգադրութեան առթիւ կ'ըսէ. — «Չինու կայսրն և Վիլհէլմ Բ. իբրեւ վեհապետ, իրաւունք ունին սակարկութիւններ կնքելու, բայց միւս տէրութիւնք իրաւունք ունին քննելու թէ այս սակարկութիւնք կ'համապատասխանե՞ն ընդհ. շահուց։ Չենք ըսեր թէ հարկ է պնդել Բէքինի մէջ կնքեալ կարգադրութեան նկատմամբ ո և է փոփոխութիւն ընելու, բայց Պերլինի պետական մարդիկ կ'խաբուին եթէ կ'երեւակայեն թէ Մեծն Բրիտանիա առանց բողոքելու թող պիտի տայ որ տէրութիւն մը առանձին չինական հող գրաւէ։ Ֆրանսա իսկ, զՌուսիա չվշտացնելու համար ունեցած բաղձանքին հակառակ, նպաստաւոր երեւցաւ Լ. Սալզպըրիի վերադրուած առաջարկութեանց, որք էին Չինու հետ յարաբերութիւն ունեցող ամէն տէրութեանց համար պահանջել այն առանձնաշնորհումներն որք տըրուին իրենցմէ միոյն։»

—Անգլիոյ կողմէ Չինու ըլլալիք փոխառութեան համար գերման լրագիրք կ'ըսեն թէ ո և է տէրութիւն պէտք չէ որ առանձինն յանձն առնու կարգադրել փոխառութեան խնդիրը։ Ասոր համար հաւաքական գործողութիւն մը հարկ է։ Անգլ. լրագիրք կ'ըսեն թէ այս փոխառութիւն Անգլիոյ մէջ եռապատիկ կամ քառապատիկ պիտի ստորագրուի։ Լ. Սալզպըրի յաճախակի տեսակցութիւններ կ'ունենայ Լոնտոնի չինական դեսպանին հետ։

—Ռուսիոյ ընթացքին գալով, Շանկայէ կ'հեռագրեն թէ Ռուսիա կ'ջանայ ինք ալ Բորդ-Արթուրի և Լիաօ-Դունկի թերակղզւոյն մէկ մասն մէջ ձեռք բերել այն պայմանները զոր Գերմանիա ստացաւ ի Քիաօ-Չէու։

—Պերլինէ լուր կուտան Տէյլի Նիւզի թէ քաղաքական շրջանակներու մէջ հաշուած զրոյցի մը նայելով, ամառը կամ աշնան Մոսկուայի մէջ նոր վեհաժողով մը պիտի գումարի Ծայր. Արեւելքի խնդիրը կարգադրելու։ Չին, Ճափոն եւ Քորէա ալ պիտի մասնակցին։

—Ռուսական Ռօսիա մարտանաւն անցեալ ԵՇ. Կրետէէ Բոռ Սայիտ հասեր է ճիշտ այն պահուն երբ Տէօյչլանտ ու Կէֆիօն գերման մարտանաւերը Չին կ'ուղեւորէին։ Ռօսիա ալ անկից չինական ջուրերը պիտի երթայ։

—Ճէյմսթն-Պողան խուզեան Գ. կարգի յածաւորակն որ Ծայր. Արեւելք ուղեւորեցաւ, ունի 3068 թոնօ տարողութիւն, 6500 ձիու ոյժով մեքենայ և ժամը 17 մղոն արագութիւն։

—Բեդերսպուրկի դիւանագիտական շրջանակաց մէջ շատ կ'խօսուի այն յանձնարարութեան վրայ, զոր Ռուս կառավարութիւնն ըրաւ ամերիկեան գործարանատէրերու, երբ 200 վայրաշարժ պատրաստելու սիպերիական երկաթուղւոյն համար։ Անգլիացի մեքենագործներու չաշխատելուն պատճառաւ, Ռուսիա այս յանձնարարութիւնը գերման գործարանատեարց պիտի ընէր, բայց կ'երեւի թէ Ծայրագոյն Արեւելքի վերջին դէպքերը մղեցին զՌուսիա խորհելու թէ պէտք է Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը լաւ տրամադրութեան մէջ դնել։ Բաց աստի կ'ըսուի թէ Ամերիկայի գործարանատէրք գերազանցած են իրենց Անգլիացի և Գերման մրցակիցները։

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՈՒՂԵՒՈՐ ՄԸ՝ Մր. Ալֆրէտ Ասաւ՝ որ անցեալ Նոյմ.ին սկիզբները Պոլսէ անցնելով Կեդր. Ասիա ուղեւորեցաւ, իր տպաւորութեանց մէջ հետեւեալ կերպով կ'խօսի Կովկասցիներու մասին. — «Կովկասցիները լեռնային ցեղ մ'ըլլալով քիչ մը կռուասէր են, եւ այս պատճառաւ ռուս կառավարութիւնը բազմաթիւ պահեստի զօրքեր կ'պահէ նոյն շրջանակին մէջ, ուր 40 բնակչի մէկ զինուոր կ'իյնայ։ Հակառակ ասոր, լաւատեղեակ աղբիւրներէ իմացայ թէ անցեալ տարւոյ մէջ 3000 ծանր գողութիւններ եւ 1500 սպանութիւններ եղած են։ Կ'երեւի թէ շատ դիւրին է հոն կնոջ ձեռքէն ազատիլ, որովհետեւ մարդիկ կան որ պատրաստ են կին մը սպաննել 15էն 20 կոպէկ վարձքով։ Տփղիս գորգի վաճառականութեան գլխաւոր կեդրոնն է. երկու գեղեցիկ գորգեր տեսայ հոն, Պարսից Շահին պալատէն, որ համակ մետաքսէ շինուած էին, եւ գոյներն ու գծագրութիւնք շատ հիանալի էին։

ԵՐՋԱՆԻԿ ՉՐԱՀԱՒՈՐ մ'է Իտալական Լէքանդօ մարտանաւը։ Ասկէ առաջ Սպանիոյ ծովեզերքն երթալուն, նաւաստիք և սպայք մէջերնին հանգանակութիւն մ'ընելով բաժնեթուղթ մը գնեցին «Ծննդեան վիճակահանութենէն» որ Սպանիոյ կառավարական հաստատութիւն մ'է։ Արդ. այս անգամ նոյն բաժնետոմս շահեցաւ 1 միլիոն բէզէդաս, իբր 35,000 անգլ. ոսկի, որ պիտի բաժնուի նոյն շոգենաւուն սպայից և նաւաստեաց մէջ, հանգանակութեան մէջ իրենց մասնակցութեան համեմատութեամբ։

ՄՐ. ԿԼԱՏՍԴԸՆ յանուար մէկին Տէյլի Թէլէկրաֆի մէջ չորս սիւնակ յօդուած մը հրատարակելով համառօտակի պարզեց իր յիշատակներն Արթուր Հալամի վրայ, բարեկամ եւ ընկեր նշանաւոր բանաստեղծ Դէնիսընի, որ աւելի հաստատուն յիշատակարան մը կանգնեց իր էն նշանաւոր գործերու հաւաքածոյին մէջ, որ նախ 1850ին հրատարակուեցաւ առանց ստորագրութեան և «Ի յիշատակ» անունով։ Տիկին Կլատսդըն անցեալ ԵՇ. տօնեց իր ծննդեան 86րդ տարեդարձը։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ Ի ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. — Պաշտօնական հեռագիրք կ'խոստովանին թէ ժանտախտն հետզհետէ կ'սաստկանայ քանի օր է ի վեր ի Պոմպայ։ Անցեալ ԲՇ. կ'ծանուցուէր թէ վերջին 48 ժամերուն մէջ պատահեր են 142 նոր դէպքեր որոց 105ը մահացու։ Համաճարակն առաջին անգամ երեւան ելած տեղերուն մէջ կ'ճարակի։ Վրդովիչ լուրեր կ'պատին տեղացւոց ընթացքին մասին։ Եթէ առողջական վիճակը չբարւոքի, կ'վախցուի թէ քաղաքէն շատ մարդիկ գաղթեն եւ հետեւաբար գործերու ընդհ. դադար առաջ գայ։

ԻՏԱԼԻԱ. — Սէքոլօ յօդուած մը հրատարակելով 1897 տարւոյ պաշտօնական վիճակագրին առթիւ, կ'ըսէ. — «Իտալիոյ մէջ ճարտարարուեստ և վաճառականութեան անկումն առաջ եկած է Ֆրանսայի հետ առեւտրական դաշնագրին խզումէն, որմէ առաջ 1887ին Ֆրանսայէ ներածութիւնք էին 325 միլիոն Փր. և արտածութիւնք 405 միլիոն։ 1896ին ներածութիւնք ինկան 133 միլիոնի, և արտածութիւնք 151 միլիոնի։ Անգլիոյ հետ եւս առեւտրական յարաբերութիւնք նուազեցան աւելի քիչ համեմատութեամբ։ Ո՛չ Գերմանիա և ոչ Աւստրիա կրցան փոխարինել Ֆրանսայի հետ մեր արտածման առեւտուրէն կրած վնասը։ Աւստրիայէ և Գերմանիայէ շահեցանք 63 միլիոն, մինչ Ֆրանսայէ կորսնցուցինք 254 միլիոն։ Հետեւաբար Երրեակ Զինակցութիւնը տարեկան 191 միլիոն կ'արժէ Իտալիոյ, և 10 տարուան մէջ իբր 2 միլիառ։ Ուրախանա՞նք թէ ոչ։»

ՍՊԱՆԻԱ. — Զօր. Վէյլէրի մասին զինուորական բարձրագոյն Ատեանին տուած նպաստաւոր վճռին հետեւանօք, լրագիրք նախարարական տագնապ մը հաւանական կ'նկատեն։ Բայց կ'յուսացուի որ միայն պատերազմական նախարարին վրայ սահմանափակուի։

— Մկրտութեան տօնին առթիւ Քարլօսեանց Մատրիտի ներկայացուցիչ Սէրալպօ մարքիզը Քարլօսեան բազմաթիւ պատուիրակութիւններ ընդունեց։

ՔՈՒՊԱՅԻ հեռագիրք լաւատես են։ Կղզիին յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ կ'յուսացուի թէ ինքնօրինականք մեծամասնութեան չահին։ Սպանիոյ նաւահանգիստներէն Քուպա մեկնողներու թիւը կ'աւելնայ, որ առեւտրական և երկրական շրջանակներու մէջ նշան կ'համարուի թէ մօտ օրէն խաղաղութիւնը պիտի հաստատուի, և գործերը պիտի վերսկսին։ Բայց միւս կողմէ ապստամբապետ Մաքսիմօ Կոմէզ ամերիկեան լրագրաց թղթակիցներուն յայտարարեր է թէ պայքարը պիտի շարունակէ մինչեւ որ վերջնական յաղթութիւն ձեռք բերէ։ Ապստամբապետն յարեր է թէ Քուպա պատրաստ է իր ազատութիւնը դրամով գնել, և թէ ասոր համար 250 միլիոն տոլարը բաւական կ'կարծէ. կ'յուսայ որ Ամերիկացի դրամատեարց հետ կրնայ համաձայնութիւն մը գոյացնել կազմելու համար ընկերութիւն մը, որ կղզիին տուրքերը գանձելով Սպանիոյ տարեկան վճարումներ ընէ։ «Այս կերպով միայն կարելի է, կ'ըսէ, վերջ տալ պատերազմին, և բարեկամական յարաբերութիւնները վերահաստատել Սպանիոյ հետ. եթէ այս պայմանք չընդունուին, Քուպացիք որոշած են մինչեւ վերջը կռուիլ, նոյն իսկ եթէ մերկ մնան։ Պատերազմը վնաս մը չի պատճառեր Քուպայի, մինչ կ'սպառէ Սպանիոյ ույժերը։»

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆ ԿՂԶԻՔ. — Մանիլայէ կ'հեռագրուի թէ ապստամբապետներէն Ռիզալ եւ ուրիշներ յունվ. 12ին իրենց զէնքերը պիտի յանձնեն։

ԲՐԱԿԱՅԻ Երիտասարդ-Չեխերու թերթը ծանոյց որ Գերմանք եթէ Բրակայի նահանգային ժողովին մէջ փորձեն խափանարար ընթացքի մը հետեւիլ ինչպէս ըրին ի Վիեննա Երեսփ. Ժողովին մէջ, այնպիսի դաս մը պիտի առնուն որ միանգամ ընդ միշտ պիտի հասկնան թէ ի՛նչ տարբերութիւն պէտք է դնել ընդ մէջ Վիեննայի եւ Բրակայի։

ԱՆԳԼԻՈՅ մեքենագործք դեռ աշխատութեան չսկսան, բայց իրենց մէջ ծանր անհամաձայնութիւն մը ծագեցաւ։ Գաւառային մեքենագործք կ'պահանջեն մայրաքաղաքիններու թէ օրական ութ ժամ աշխատութիւն պահանջելու խնդրոյն մէջ շատ անհաշտ են։ Գաւառացիք փոխանակ շաբաթական 48 ժամու, 51 ժամու պիտի համակերպին։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 10 յուն. — Կրթական նախարար Դելեանեանց կոմսը մեռաւ։

ՎԻԵՆՆԱ. — Վինէր Թակպլաթ Բարիզէ կ'իմանայ թէ Ֆրանսայի կառավարական շրջանակաց մէջ այնպէս կ'նկատուի որ Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ Չինու մէջ կատարած դերը վերջացած է Քիաօ-Չէուի եւ Բորդ-Արթուրի վարձուելովը։ Անգլիոյ շարժումք պիտի չտրուի որ շփոթութիւններ պատճառող ընթացքի մէջ գտնուի։

ՄԱՏՐԻՏ. — Սպանիա որոշեց Չինու եւ Ճափոնի մէջ ունեցած հիւպատոսներուն թիւն աւելցնել։

ՏՔԹ. Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ
Մասնագէտ Ներքին Հիւանդութեանց

Բարիզի Բժշկական Վարժարանէն վկայեալ, 25 տարուան փորձառութեամբ, այժմ հաստատած է իր բնակութիւն Կէտիք Փաշա ճամբէսի թիւ 95։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ առաջ. Ուր. օրերն աղքատները ձրի, Կէտիք փաշա գտնուող Լեւոն էֆ. Կիւմիւշեանի դեղարանը։ 24—4

ՏՈՔԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ
Բէրա Թէփէպաշի Թիւ 10

Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի կէս օրէ վերջն և կ'դարմանէ մասնաւորաբար Ներքին հիւանդութիւնները, մորթի և ծննդամիզական գործարանաց ախտերը։ Դշ. օր աղքատ հիւանդները ձրի։ 26—24

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Կեսարիայէ Դեկա. 22 թուով մեզ գրուած նամակէ մը կ'իմանանք թէ ձմեռը սաստիկ է հոն։ Զերոյէ 18 աստիճան վար ցուրտ կ'ընէ։ Քանի մը աղքատիկ ընտանիքներու մէջ, մանրիկ տղաք իրենց օրօրոցներուն մէջ սառած գտնուեր են առտուն։— Էրզրումէ ալ մեզ կ'գրեն թէ ցուրտին աստիճանն հոն 20էն 30ի մէջ է։ Բուռն ձիւն մը կ'ընէ Փոքր Ասիոյ մեծագոյն մասին մէջ. չքաւորներուն եւ աղքատներուն Աստուած ինք ողորմի։

—Հեռագիրը ծանոյց կոմս Դելեանեանցի մահը։ Հանգուցեալը ռուսահայ բարեկեցիկ ընտանիքէ մը սերեալ, կանուխէն մտած էր կառավարական ծառայութեան մէջ, շատ խնամեալ համալսարանական ուսմանց շրջան մը բոլորելէ ետքը։ Կրթական Նախարարութեան մէջ իր աշխատութիւն և կրթական խնդիրներու խորունկ հըմտութիւնը եւ ձեռնհասութիւն առաջկայ եղան ուշադրութեան, երբ Տէրութեան հայ հպատակները զիրաւ կ'յառաջդիմէին վարչական ծառայութեան մէջ։ Իբրեւ իր պաշտօնին էն կարող պաշտօնեան, առանց կողմնակցութեան, միայն իր արժանիքով, բարձրացաւ Կրթական Նախարարութեան, զոր շատ տարիներէ ի վեր կը վարէր։ Իր պաշտօնավարութիւն, հա՞րկ է ըսել, աղետալի եղաւ Հայերուն։ Իր օրով է, իր ծրագրած օրէնքներով է որ ռուսահայ վարժարանք հետզհետէ ենթարկեցան ռուսական իշխանութեան։ Ընդհանուր ռուսացման ծրագրի մը մէկ մասն էր այս։ Կոմս Դելեանեանցի համար սա՝ միայն կրնայ ըսուիլ թէ իր ծառայած կառավարութեան կամքին եւ հրահանգներուն ճիշտ գործադրիչն եղաւ։ Իր օրով մեծ զարկ տրուեցաւ Ռուսիոյ համալսարանական եւ միջնակարգ դաստիարակութեան գործին, բայց նախակրթութիւնը տակաւին ա՛յնքան յետնեալ է որ ռուս մուժիկին չափ տգէտ տղայ մը Եւրոպիոյ մէջ եւ Ասիոյ մէկ մասին մէջ ալ տեղ մը չի գտնուիր։ Բայց Ռուսիա իր ժողովրդեան այս անհագին միլիոններուն կըրթութեան լոյսը ջամբելէ առաջ կը խորհի թէ առաջ հա՞ցն ապահովէ թէ կրթութիւնն, եւ տնտեսական կարգի տնօրէնութեանց (երկաթուղիներու, երկրագործութեան եւ արհեստագործութեան յառաջդիմութեան) աւելի ստիպողութիւն կուտայ։ Ուստի, կոմս Դելեանեանց դեռ շատ յաջորդներ պիտի ունենայ որք պիտի չանսեն ձրի եւ պարտաւորիչ Նախակրթութեան հըրաչակումին ու ծաւալումը Ռուսիոյ սահմաններուն եւ ասանդարաններուն մէջ։ Հանգուցեալ կոմսին անձնական և ընտանեկան ծիրքերը շատ կ'գովուին։ Իր պաշտօնարանէն դուրս բարի Հայ մ'էր։ Շատ բարեացակամութիւն ցուցած էր հայ ազգատիկ ուսանողներու, որք ուսման ծարաւով կ'դիմէին հանապազ Բեդերսպուրկի եւ Մոսկուայի Համալսարանները։ Իր պաշտօնատան մէջ, իրմէ ետքն, առաջին Հայազգին էր եւ է Պ. Կարապետ Եզեանց, որ նաեւ իբրեւ քաջ հայագէտ եւ բանասէր, արդարացի համբաւ կ'վայելէ, և եթէ չենք սխալիր, նոյն պաշտօնատան Կրօնից ճիւղին մէջ դիւանապետ է այժմ։

—Ս. Էջմիածնայ դիւանին կողմէ Տ. Կորիւն Վ. Նոր Տարւոյ առթիւ շնորհաւորական նամակ մը գրելով Ս. Պատրիարքին, 5 օրինակ Էջմիածնատիպ փառակազմ օրացոյց ղրկած է Ն. Սրբազնութեան։ Այս առթիւ շնորհակալութեան նամակ մը գրուեցաւ երէկ յԷջմիածին։

—Մայր-Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդն երէկ առաւօտ՝ 32 մանչ եւ աղջիկ դպրոցականաց մէկ մէկ ձեռք ձմերային հագուստ տուաւ Ս. Ծննդեան տօնի առթիւ։

—Տիրացու Գրիգոր Իսրբիանոսեան, որ Ս. Յակոբայ Որբանոցին մէջ ուսուցչական պաշտօն կ'վարէ, իր վարդապետական ձեռնադրութիւնը Զատկէն ետք պիտի ընդունի իր խնդրանաց համաձայն։

—Մայր-Եկեղեցւոյ Տ. Արսէն քհնյ. Տէր Յովսէփեան, այսօր Ազգ. Հիւանդանոց երթալով, յատկապէս կաղանդի առթիւ ընդհանուր պատսպարելոց շաքարներ բաշխեց, ինչպէս նաեւ Ս. Յակոբայ Որբանոցի տղայոց ինչ ինչ մանկական կաղանդի նուէրներ և տեսակ տեսակ Ծնունդի շաքարներ, որք բարեսէր ազգայնոց նուիրատուութեամբ առնուած էին։

—Եւդոկիոյ վեց եկեղեցեաց Թաղ. Խորհուրդներէն հանրագիր մը եկած է ի Պատրիարքարան, որով կ'գանգա-

տին տեղւոյն Տնտեսն. Խորհրդոյն դէմ, իրենց իրաւասութեան պատկանող ինչ ինչ կէտերը բանաւոր ըլլալուն համար, և մասնաւոր տնօրէնութիւն կ'խնդրեն իրենց պաշտօնը չարունակելու կամ ոչ։ Սեբաստիոյ Առաջնորդ Տ. Պետրոս արքեպիսկոպոսի գրուեցաւ այս մասին, որ յիշեալ ժողովոյն նըկատմամբ պարտ ու պատշաճ տնօրէնութիւնն ընէ։

—Արապկիրի առաջն. Տեղապահ Տ. Մուշեղ Ծ. Վ. Պատրիարքարանի ծանուցած է թէ կարօտելոց համար ղրկուած 75 ոսկին ստացած, և տեղական Աղքատախնամ մարմին մը կազմելով անոր միջոցաւ յիշեալ նպաստն ազգայիններուն բաժնած է։

—Ատրպատականի Առաջնորդին ազգու Նամակ մը գրուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի կողմէ, որ կ'վերաբերէր Պարսկաստան գաղթող ընտանիքի մը ազգայնոյ մը։

—Նիկոմիդիոյ Թեմին մէջ՝ Գուրպէլէնի մօտ Հարման գիւղի հայ ժողովուրդն, որ 15 տունէ բաղկացեալ Օրտուցի գաղթականութիւն մ'է եւ փոքրիկ մատուռ մը ունի, այժմ պատրաստուած է տեղափոխուիլ Արմաշու մօտ Պէչքը-Տէրէ ըսուած ագարակին մէջ, ուր արդէն մեկուսացած է Արմաշու միաբաններէն Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Տէր Բարթողիմէոսեան։

—Օրտուցի Տ. Գրիգորիս քհ. Գարաքէշեան որ 1895ին յԱտաբազար ձեռնադրուած է, այժմ Պոլիս եկած ըլլալով, Պատրիարքարանի կողմէ Թոփգափուի Ս. Նիկողայոս եկեղեցին ղըրկուեցաւ երէկ՝ Ս. Ծննդեան տօներու առթիւ անդ պաշտօնավարելու։

—Ղալաթիոյ Խնամակալութեան անդամ Մագսուտ Հարէնց էֆ. բստ իր բարի սովորութեան, այս տարի եւս 50 աղքատիկ երկսեռ աշակերտաց Նոր Տարւոյ առթիւ առատ մրգեղէն նուիրեր է։

—Բերայի կիրակնօրեայ առեւտրական վարժարանին շրջանաւարտից քննութիւնն առաջիկայ կիրակի պիտի կատարուի, յունուար 4, ժամ 8ին։

—Հալէպէ Դեկտ. 19 Թուով կը գրեն մեզ.— «Նորակերտ քարուկիր շէնքը գրեթէ աւարտած է։ Առաջն. Տեղապահ Տ. Պետրոս Ծ. Վ. չատ դժուարութեանց բախեցաւ մինչեւ որ յաւարտ հասուց սոյն գեղեցիկ շէնքը։ Եւ հիմակ որպէս զի ժողովուրդը տուած լումային արդիւնքը վայելէ, Տեղապահ Հայրը կ'խորհի զայն յատկացնել կիրակ'օրեայ դպրոցի և ընթերցարանի։ Եկեղեցւոյ բեմէն յայտարարեց թէ հոն չափահասներու կրօնական և գիտական ծանօթութիւններ պիտի աւանդուին։ Երանի թէ իրագործուէր այս յոյժ գովելի խորհուրդ։

— «Դպրոցին Հոգաբարձութիւնը վարժարանին տարեկան ելմտացոյցը պատրաստեց, որմէ կ'երեւի թէ տարեկան 20,000 ղրշ.ի ծախք մը կ'ըլլայ։ Ասոր 7,000 ղրշ.ը կ'հայթայթուի կալուածական հասոյթներէ, 6,500 ղրշ. դպրոցական թոշակներէ և մնացեալ 6,500 ղրշ.ի բացն ալ կ'աշխատուի գոցել նուիրատուութիւններով ևլն։ Բայց հակառակ ասոր և հակառակ 80 յօդուածէ բաղկացեալ դպրոցական կանոնագրին, աշակերտք զուրկ են տարրական կրթութեան պահանջներէն, եկեղեցին փոխասաց տղայ մը չկայ, և դաստիարակութեան գործը կաղն ի կաղ կ'երթայ։

— «Ներսեսեան երկսեռ վարժարանաց մէջ կ'դաստիարակուին 110 մանչ և 90 աղջիկ ուսանողներ։ Հոգաբարձութիւնն հասոյթի նոր միջոցներ հայթայթելու համար պաշտպանի և պնակի դրութիւնն հաստատեց, և հանրութեան օրինակ ըլլալու համար անդամներէ մէկ քանին 5ական աղքատ ուսանողի պաշտպան գրուեցան։

— «Տեղապահ հօր՝ Նոր շէնքը բարձրացնելու համար տարած ջանքն ո'րչափ գովելի, այնքան ցաւալի է ազգ. կանոնաւոր ժողովներ կազմելու մասին ցոյց տուած անհոգութիւնն, որով ժողովրդեան դժգոհութիւնը կ'հրաւիրէ։

— «Տեղւոյս Հայ-Հռոմէականներն՝ 1000 տունի մօտ՝ հետզհետէ միւս կաթոլիկներուն հետ ձուլուելու վտանգին ենթարկուած են։ Լեզուներն բոլորովին կորուսած են արդէն. եկեղեցական արարողութիւնը միայն հայերէն կը կատարուի։ Կ'լսենք թէ վերջերս յատուկ դիմում ըրած են Ս. Պապին, որպէս զի եկեղեցւոյ արարողութիւնք ալ փոխան հայերէնի արաբերէն լեզուով կատարուին, բայց չէ ընդունուեր այս առաջարկ։ Խառն ամուսնութիւններն և լեզուի ջնջումը, կ'վախնանք որ, մօտաւոր ապագայի մէջ Լեհաստանի հայերուն վիճակակից ընեն Հալէպի Հայ-Հռոմէականները։ Այս մասին յատկապէս Տ. Ազարեան Կ.-Պատրիարքի ուշադրութիւնը կ'հրաւիրենք։»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Իւլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ արտաքին գործոց նախարարութեան Թղթակցութեանց դիւանին Ա. քարտուղար Եսաֆ պէյի և Բ. Դրան Կայս. Դիւանատան քարտուղարներէն Ալի Ճէվատ պէյի։ Րումէլի Պէյլէրպէյիի աստիճան տրուեցաւ Պոլսոյ ոստիկանաց տնօրէն Էտհէմ փաշայի։ Սանիյէ Միւդէմայզի աստիճան՝ Մալիւմատի արտօնատէր Մէհմէտ Թահիր պէյի։

—Բ. Դրան խորհրդականաց սենեկին դիւանապետ անուանուեցաւ նոյն սենեկի օգնականներէն Կիւլլապեան Միքայէլ էֆ.։

—Ա. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Բերայի ոստիկան-զինուորաց հրամատար Հիւսէյին փաշայի և Ոստիկանութեան Դրան բժշկական մարմնոյն Նախագահ Սալիմ փաշայի։ Բ. կարգի Մէճիտիյէ՝ նոյն Նախարարութեան Մեքդուպճի Րաղըպ էֆ.ի, հաշուակալ Ազիզ էֆ.ի, քննիչ ժողովոյ Նախագահ Հիւսնի էֆ.ի, Պոլսոյ ոստիկան-զինուորաց հրամատար Հիւսէյին պէյի, ոստիկան-զինուորաց քննիչ Ահմէտ պէյի և Բերայի ոստիկան-զինուորաց Ալայպէյի Հաֆըզ պէյի։ Գ. կարգի Օսմանիյէ՝ Բերայի ոստիկանաց ժողովին նախագահ Մէհմէտ էֆ.ի եւ Սկիւտարի ոստիկանաց ժողովոյ նախագահ Մուհարրէմ էֆ.ի։

—Գ. կարգի Շեֆագաթ՝ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ Հաչիմ պէյի աղջկանց՝ Խատիճէ Աթիյէգիւլյան եւ Ֆաթիմէ Հիյպէգիւլյան հանըմներու։

—Իմզիազի արծաթ շքադրամ՝ Բ. Դրան արարողապետի օգնական Ֆէզհի պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

«Երէկ, ԳՇ. Ռուսիոյ Նոր դեսպան Մ. Զինովիէվ իր յանձնարարագրերը մատուցանելու համար իր հետեւորդ պաշտօնէից հետ հանդիսաւորապէս Կայս. Պալատ գնաց եւ պատիւ ունեցաւ պաշտօնապէս Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու։ Յետոյ դեսպանն ու իր հետեւորդք, բստ սովորութեան, Բ. Դուռը գացին և այցելութիւն տուին Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց Նախարարին։»

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ. — Ինչպէս երէկ ծանուցինք, առջի օրը նախարարք գումարեցան Մեծ-Եպարքոսին ապարանքին մէջ։ Նախ սեղան մը տրուեցաւ որուն ներկայ գտնուեցան նախարարք եւ Օսմ. Պանքային կողմէ Մ. Րոմպէր եւ Տէօյչ Պանքի կողմէ Տոքթ. Զանտէր ու Մ. Հիւկնէն։ Վեհ. Սուլթանն հաճած էր կայս. խոհարանէն կերակուրներ եւ շաքարեղէններ ղրկել։ Սեղանէն յետոյ Նախարարք առանձին գումարում մ'ունեցան որ երեք քառորդ ժամու չափ տեւեց։ Այդ պահուն Մեծ-Եպարքոսը Նախարարաց հաղորդեց Վեհ. Սուլթանի ընդհանուր հրահանգները։ Նախ Տոքթ. Զանտէր ու Մ. Հիւկնէն հրաւիրուեցան մասնակցելու այս խորհրդակցութեան որ կը վերաբերէր Անատոլուի երկաթուղեաց յատուկ մասնաւոր խնդրոյ մը կամ հաւանօրէն իւրաքանչիւր քիլոմեդրի երաշխաւորութեան գումարին, որուն մէջ Օսմ. Պանքան մասնակցութիւն չունի։ Այս բանակցութիւններէ յետոյ Մ. Րոմպէր հրաւիրուեցաւ և ըսկսան կարծեաց փոխանակութիւնք նոր փոխառութեան մը և կամ յաւելուածական փոխառութեան մը վրայ։ Կարճ վիճաբանութենէ մը յետոյ հաստատուելով որ Օսմ. Պանքայի եւ Տէօյչ Պանքի միջեւ համաձայնութիւն կայ, Նախարարք որոշեցին 1,200,000 ոսկւոյ բարձրացնել նախապէս Օսմ. Պանքայէն եղած 800,000 ոսկւոյ փոխառութիւնը միեւնոյն պայմաններով եւ պատերազմական տուգանքը փոխարէն ցոյց տալով։ Խորհրդակցութեանց տեղեկագիրը բոլոր ներկայից կողմէ ստորագրուելով ղրկուեցաւ Կայս. Պալատ, վաւերացնելու համար։ Ներկայք ցրրուեցան կէս գիշերէն 3½ ժամ յետոյ։

Մ. ԶԻՆՈՎԻԷՎ. — Ինչպէս կ'երեւի Պաշտօնական Ձեկուցումէն, Ռուսիոյ դեսպան Մ. Զինովիէվ իր յանձնարարագիրը Վեհ. Սուլթանին մատուցանելէ յետոյ Բ. Դուռը գնաց։ Զինուորական նուագածուք դիմաւորեցին զՄ. Զինովիէվ որ այցելութիւն տուաւ Մեծ-Եպարքոսին։ Արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիք փաշա նոր դեսպանը ներկայացուց Մեծ-Եպարքոսին։

—Մեծ-Եպարքոսն ու արտաքին գործոց Նախարարն երէկ իրիկուն ռուսական դեսպանատունն երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուին Մ. Զինովիէվի։

«ՍԱՊԱՀ».—Ինչպէս երեկի Թուով գոհութեամբ ծանուցուեցաւ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Բ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհել Սապահի արտօնատէր և տնօրէն Վսեմ. Միհրան էֆ.ի։ Մեր յարգոյ պաշտօնակցին բազմաթիւ հայ ընթերցողք անշուշտ գոհ պիտի ըլլան. զի մեր մէջ տաճկերէնի ուսման յառաջդիմութեան նշան մ'է որ Սապահ հայ ընթերցողներու կարեւոր թիւ մ'ունի այսօր։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքն երէկ յարտասովոր նիստ գումարեց Սինոդը։

ԶԷՆՔԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Ներքին գործոց նախարարութիւնն հաւանական գտնելով որ հելլէն շոգենաւեր ըստ առաջնոյն չարունակեն զէնքերու փոխադրութիւնն օսմ. երկիրներու մէջ, հրահանգ ղրկեց ամէն կողմ որ մեծ ուշադրութիւն ընեն։ Եթէ զէնքի փոխադրութիւնք կատարուին պէտք է անմիջապէս տեղեկագրել կեդրոնական իշխանութեան, ցոյց տալով զէնքը փոխադրող շոգենաւին, ընկերութեան և նաւապետին անունները։ Նոյնպէս պարտին զէնքերը վար դնել։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ վերանորոգելու եւ նոր դրութեան համաձայն սպառազինելու համար քննութիւնք և խորհրդակցութիւնք առաջ կ'տարուին։ Որոշուած է Ասարը Թէվֆիք մարտանաւն Ա. կարգի յածաւորակի վերածել։ Մարտանաւերու ոմանց նորոգութիւնք փութով կ'կատարուին։ Թէրսանէի մէջ Քանէի դրութեամբ շինուած երկու Թնդանօթի փորձը կատարուելով գոհացուցիչ արդիւնք տըւեր է։ Մահմուտիյէ մարտանաւն, որ յածաւորակի կ'վերածուի, արագաձգուած Թնդանօթներով պիտի սպառազինուի։ Բոլոր մարտանաւերու նորոգութիւնք Թէրսանէի գործարանաց մէջ պիտի կատարուին։

ՕՍՄ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿՆԵՐ.—Կայս. կառավարութեան կողմէ Գերմանիա յանձնարարեալ զէնքերն ու ռազմամթերքներն այս օրերս Կ. Պոլիս պիտի ղըրկուին։ Օսմ. զօրաբանակաց համար ելեկտրական լապտերներ պիտի ղըրկուին։ Քրուբի զինագործարանին հազար հինգ հարիւր արագաձգուած Թնդանօթ յանձնարարուած է որոց հազարը զօրաբանակները պիտի ղըրկուին և մնացեալներն ալ մարտանաւերուն մէջ պիտի զետեղուին։ Քրուբի զինագործարանն ի մօտոյ պիտի կատարէ այս յանձնարարութիւնը։

ՍԱԿԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ.—Ղալաթիոյ Սակարանին ոստիկանութիւնը, կ'ըսէ Մոնիդէօռ, ձերբակալեց Մ. Ա. անուն Միլպաչաճի մը որ հակառակ գիներու բարձրութեան, երկու օրէ ի վեր կարեւոր վաճառումներ կ'ընէր Դ. Սէրիին վրայ, և այսպէս յաջողած էր փոքր անկում մը յառաջ բերել։ Ոստիկանութիւնն հարցաքննութեան ենթարկեց զայն իմանալու համար թէ ի'նչ բանի հիմնուելով այսպէս կ'խաղար։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ եւ Եանեայի կողմը սաստիկ ձիւն ըլլալուն պատճառաւ, որոշուեցաւ մեծ քանակութեամբ պարէն ղրկել այդ տեղերն, որպէս զի զինուորաց պարէնաւորումը կանոնաւոր կերպով կատարուի։

ՃԻՏՏԷՆ Մէքքէ տանող ճամբուն զանազան կէտերուն վրայ զինուորներ դրուեցան՝ հսկելու համար որ ուխտաւորք անդորրութեամբ երթեւեկեն։

ՍԵՐՊԻՈՅ հետ կնքելի առեւտրական դաշնագրոյն բանակցութեանց համար Մաքսային պաշտօնատունէն պատուիրակ կարգուեցաւ Մաքսային Խորհրդոյ Նախագահ Րիզա պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՍՏ.—Պաշտօնական Ձեկուցում մը կ'ծանուցանէ թէ Պատուաստի կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն պէտք է որ բոլոր դպրոցական աշակերտք պատուաստուած ըլլան եւ պատուաստի վկայագիր չունեցողք չընդունուին վարժարանց մէջ. հակառակ պարագային դպրոցաց տնօրէններէն տուգանք պիտի առնուի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպան Մր. Անճէլ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան Բ. Թարգման անուանեցաւ Թարգմաններէն Մ. Մայքով։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Սենեկի առաջին քարտուղար անուանեցաւ Աբրահամ էֆ. որ արդէն քարտուղարութեան պաշտօն կ'վարէր նոյն Սենեկին մէջ։

ԳԱՀԻՐԷԻ լրագիրք կ'ըսեն թէ եգիպտ. կառավարութիւնն որոշած է ծախել եգիպտ. Թղթատար շոգենաւերը. բայց այս լուր սխալ կ'երեւի, և նոյն շոգենաւերու մասին վերջնական որոշում մը չկայ։

ՏՐՈՎԱԴԱՅԻ ՍԻՒՐԱԿՆԵՐԸ գտնուեցան Հիսարլըքի մօտ։ Այդ տեղի տէրը Մ. Ֆրանք Քալվէր զայն նուիրեց կայս. Թանգարանին։ Տրովադայի վեցերորդ քաղաքին պատերը գտնուեցան և կ'պարունակեն նախապատմական հինգ քաղաքաց պատերը։ Գերմանիոյ կայսեր հրամանաւ կարեւոր գիրք մը պիտի հրատարակուի գերման հնախօսներու այս գիւտին վրայ։

ՄԱՆԱՍԴԸՐԻ Միւֆթին, կ'ըսէ Հավագիգ, պաշտօնանկ եղեր է, որովհետեւ բարձրագոյն հաճութեան հակառակ, միանալով կառավարութեան դէմ թշնամութիւն ընողներուն, կարգ մը սուտ զեկոյցներ ըրեր է։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատեանի պատժական ճիւղն երէկ ջնջեց այն վճիռն որ արուած էր Ապահովութեան Սնտուկի նախկին տնօրէն Ֆրէնկեան Յակոբ էֆ.ի, օգնական Փափազեան Լեւոն էֆ.ի, հաշուակալ Գէորգ էֆ. Արապեանի, Պետրոս էֆ. Փափազեանի, Ալիքսան էֆ. Շաքրեանի, Պետրոս էֆ. Գէրպէրեանի և Արշակ, Անդրանիկ, Գէորգ ու Յովհաննէս Քէմհաճեան էֆ.ներու նկատմամբ։ Ասոնք Ապահովութեան Սնտուկի մէջ զեղծումներ գործած ըլլալնուն համար ամբաստանուած են։ Վերաքննիչ ատեանը ասոնցմէ Յակոբ ու Լեւոն էֆ.ները դատապարտեց մէկ մէկ տարուան բանտարկութեան եւ Սնտուկին պահանջից՝ 4,908,599 ղրշ. հատուցման, իսկ միւսներն անպարտ արձակուեցան։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ գիշեր ժամը 6½ին միջոցները Գասըմփաշա Իբլիքճի Ճաատէսի կողմը փայտաշէն ախոռ մը հրդեհ ծագելով այրեցաւ։

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.— Ընթերցողք կ'յիշեն անշուշտ այս խորագրով հատուած մը, որով կ'պատմէինք թէ Նարպոնի մէջ (Ֆրանսա) Տքթ. Ֆէրուլ փորձեր ըրած էր կնոջ մը վրայ, որ պատերէ անդին, անթափանց առարկաներու տակ դրուած գրութիւններն կարդալու հրաշալի կարողութիւնն ունէր։ Խնդիրը Մոնբէլիէի վարժարանին ուսուցիչ Տքթ. Կրասէի հաղորդուած և ան ալ ըրած էր փորձեր որք կատարելապէս յաջողած էին. այնպէս որ գիտնոց կողմէ գործին լուրջ կարեւորութիւն մ'ընծայուելով, Մոնբէլիէի Գիտութեանց Ակադեմիան մասնախումբ մը կազմած էր փորձեր ընելու համար այս մասին։ Արդ, այդ մասնախումբ խաբէութեան մը զոհ չերթալու համար պէտք եղած տարրական նախազգուշութիւններն ի գործ դնելով, ձեռնարկեց երկրորդ փորձի մը որ բացարձակապէս անյաջող ելեր է։ Ըսել է որ հիմ չկար նախկին փորձին մէջ, որ ի գործ դրուած էր ապահովարար նուազ գոհացուցիչ պայմաններու մէջ։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ. — Աթէնքէ կ'հեռագրուի թէ գերման հնագիտական վարժարանի տնօրէն Մ. Տորբֆէլտ, որ ասկէ առաջ ձեռնարկած էր պեղումներ կատարել Աթէնքի շրջակաները, կ'հաւաստէ թէ կրցած է գտնել հիներու ջրաբաշխական դրութիւնն իր բոլոր ճիւղաւորումներով։ Ստորերկրեայ խողովակներ որք անփոփոխ մնացած են մինչեւ հիմայ, քաղաքին զանազան թաղերը կ'տանէին մերձակայ լեռներէն հոսող ջուրերն, ինչպէս նաեւ Ակրոպոլիսէ վազող փոքր վտակներն։ Խողովակներն այնքան լայն են որ մարդ կրնայ ոտքի վրայ կայնած քալել անոնց մէջ, բաւական հեռաւորութեամբ տեղ։

ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐԻ ՄԸ ՎԱԽՃԱՆԸ.— Քսան և հինգ տարի չարունակ չորս միլիոն անգլ. ոսկւոյ հարստութիւն մը վայելել և յետոյ առանց ստակի մեռնիլ, ասասիկ հազուագիւտ պարագայ մը, կ'ըսեն ամերիկեան լրագիրք։ Մր. Քորնինկ 1872ին ժառանգեց հարստութիւնն իր հօր, որ Մ. Նահանգաց մէջ նշանաւոր ձուլիչ մ'էր և երկաթուղի շինող։ Երիտասարդն հազիւ թէ տիրացած էր իր հօր միլիոններուն, բուռն մարմաջ մը ունեցաւ խոլորձի (հազուագիւտ ծաղիկ մը) հաւաքածոյ մը ունենալու։ Մասնաւոր պաշտօնեաներ ղրկեց ի Հնդկաստան ու Մատակասքար. այդ կերպով աշխարհի մէջ նմանը չգտնուած հաւաքածոյ մը ունեցաւ որուն մէջ մինչեւ իսկ հատն 1200 անգլ. ոսկի արժող նմոյշներ կային։ Մր. Քորնինկ միւս կողմէ անլուր ճոխութեամբ հացկերոյթներ ու պարահանդէսներ կուտար։ Իբրեւ նշանաւոր կը յիշուի հացկերոյթ մը որուն հինգ հազար ոսկի ծախսեց։ Վերջապէս անցեալ ամիս երբ մեռաւ գրպանը կոտ մը չունէր. իր երբեմնի բարեկամք իրենց մէջ հանգանակութեամբ հոգացին յուղարկաւորութեան ծախքը։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

[illegible] ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Լոնտոնի Քոնսոլի հեռագիրն է այսօր 22 ղրշ. 6 սնդ. բայց 12 սնդ. ալ կայ։ Բազիզինը 22 ղրշ. 42 սնդ. Քոնսոլն եւ 114½ ֆր. Երկթղ.ն։ Ըսել է Քոնսոլի վրայ փոքր բարձրացում մը կայ, բայց Երկթղ. 1 ֆր. վար է։

—Այս առաւօտ հոս բացուեցաւ Քոնսոլը 24 ղրշ. 13 փր. և Երկթղ.ն 113½ ֆր.։

—Այս շաբթուան հաշուեյարդարումով, 1000 Քոնսոլի համար որոշուեցաւ 45 ղրշ. ոսկեգրմ. ըէփոր, և 35 սնդ. մէն մի Երկթղ.ի համար նոյնպէս ըէփոր։

—Վաղը, Նոր Տարւոյ առթիւ Ղալաթիոյ սակարանը գոց է։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսոլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ռ.		24 08
Ամէնէն բարձր գին	»	24 09½
Ամէնէն վար գին	»	24 07½
Րումէլիի երկաթ. գծ. ֆր.		112 87½
Ամէնէն բարձր գին		113 37½
Ամէնէն վար գին		112 87½

ԲԱՑՈՒՄ Դեկտեմբեր 31

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ռ.		24 12
Րումէլիի երկաթուղի ֆր.		113 25
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	13 20
Քաէտր ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 04
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ռ.		3 —
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 17
Թրամուէյ բաժնեթ.		695 —
» Ժուիսանս		262 20
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		498 —
Տէրքօսի Ջուրի ընկ.	»	318 —
Արաֆ Կ. Պոլսոյ	»	460 —

ՍԹՈՒԼԱՆՔ

Քօնսոլիտէ ուէթ օրուան Օ. Ռ.		2 12½
» մէկ ամսուան »	»	— —
Րումէլ. երկ. ուէթ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանկնոց	ղրշ.	87 13
Անգլիական ոսկի	»	109 35
Քօլ էմբէրիալ	»	16 —
Քրիմիդ	»	51 10
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 08
Մէթալիք		96 —
Րուսիոյ Թղթադրամ Օ. Ռ.		8 56

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109 9/16
Փարիզ 3 » ֆր.		22 97½
Միրիթիի [illegible]	»	10 88

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՕՆ, 11 Յուն.

Օսմ. քօնս. Սէրի Ա.	Ա. Ռ.	66 —
» » » Բ.	»	44 87
» » » Գ.	»	25 50
Դ.) բաց.	»	22 —
) գոց.	»	22 12
Փոխառութիւն Պաքսապա	»	82 50
Օսմ. 3½%	»	98 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 56
Այտընի երկաթուղի	»	16 —
Եգիպտական Միացեալ	»	106 75
Անգլ. քօնսոլիտէ Գ. 4.		112 81
Հելլենական 5%	»	35 50
Մոնոբոլ հելլենական 4%	»	36 50
Ռանթ 4%	»	28 —
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	98 —
» Նոր » 6% 1892	»	98 —
Փոխառ. Փարիզի վրայ	»	25 38¾
Դրամագլուխ	»	3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 11 Յուն.

Փոխառ. Փարիզի վրայ ֆիօր.		47 65
» Լոնտոնի վրայ	»	120 15
Րումէլիի երկաթուղի	»	61 10
Օսմ. Ռէժի	»	139 —

ՓԱՐԻԶ, 11 Յուն.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց.	ղրշ.	22 30
) գոց	»	22 42
» » » Բ	»	— —
» » » Գ	»	25 70
Օսմանիէ	»	— —
Րումէլիի երկաթուղի	ֆր.	114 50
Օսմ. Ռէժի	»	298 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	566 50
Ֆրանս. Ռանթ 3½	»	103 25
Քաէտր Լիոնէ	»	822 —
Պանք տը Պարի	»	895 —
Սուէզի բաժնեթուղթ		3342 -
Իտալական Ռանթ	»	94 32
Սպանիական արտաքին	»	60 97
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 230
Դրամագլուխ	»	02 -

ՊԵՐԼԻՆ, 11 Յուն.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	96 60
Րումէլիի երկաթուղի	»	116 60
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	94 90
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 255

Տե՛ս Չորրորդ երես Սինկէրի Ճըշմարիտ կարի մեքենաներուն ծանուցումը։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 11 Յուն.— Զինուորական Ատեանն իր վճիռն արձակեց. Էսդերհազի անպարտ արձակուեցաւ։

—Երեսփ. Ժողովը այս օր գումարուեցաւ։ Մ. Հանրի Պրիսոն վերստին Նախագահ ընտրուեցաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Բրուսիոյ Երեսփ. Ժողովը բացուեցաւ։ Բացման ճառը կարեւոր կէտ մը չի պարունակեր։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.—Զօր. Վանովսքիի տեղ պատերազմական նախարար պիտի անուանուի սպայակոյտի պետ զօր. Օպրուչէվ։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.—Կ'ըսուի թէ ռուս կառավարութիւնն յունուար 1/13 էն սկսեալ գաւառային մէկ քանի ուսումնաթերթեր զերծ պիտի կացուցանէ կանխագոյն գրաքննութենէ։ Յետոյ այս Թոյլտուութիւն տակաւ գործադրելի պիտի ըլլայ գաւառային ուրիշ թերթերու համար։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Սեւ Լեռան իշխանը մէկ քանի անձանց յայտարարեր է որ Միլան Թագաւորին Պելկրատ դառնալէն ի վեր Սերպիոյ մէջ տիրող կացութեան պատճառաւ, որոշած է չհաւանիլ դուրս հանուելուն սերպ նշանաւոր ազգասէր Մ. Րանքօ Դաիսիչի որ այժմ Սեւ Լեռ ապաստանած է, իբրեւ քաղաքական ոճրագործ ամբաստանուելով։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՏՈՔԹ. Յ. ԱՐԱՊԵԱՆ

Վկայեալ Բարիզի Ատամնաբուժական Վարժարանէն, հաստատուած է ի Սիրթէ տը Բէրա, Թիւ 1, ուր կ'ընդունի դիմողներն, ամէն օր, ժամ 9—5 (Ե.)։ Աղքատք ձրի։ 60—5

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ
ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս Էսկի Զապթիէ ճառտէսի Թիւ 63 Իզմիտ օթէլին դիմաց։

Այս վաճառատունն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'ստանայ ամէն տեսակ ասեղնագործի և ձեռագործի վերաբերեալ նիւթեր, ընտիր ապրանքներու ճոխ մթերք մ'ունի. ինչպէս աթլազ, գատիֆէ, բլիւշ, քօրտոնէ էպրիշում. Ալճէրիայի և Ֆլօշ մետաքս, չենիլ, սըրմա, կլապտան, Ճավալի և ուրիշ ամէն տեսակ քանավաներ. գորգի եւ բարձի համար նոր մօտէլներ, թելեայ և մետաքսեայ քօրտօններ ևլն։ Աթլազի և Թուլիյի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու ճոխ հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կ'գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանվա գորգեր եւլն։ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց պատ. յաճախորդներ, ինչպէս նաև դպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կ'փափաքին, կատարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն և գներու չափաւորութենէն։ Ասեղնագործի արհեստագէտ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատանս մէջ։ 15—12

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԼԵԶՈՒԻ
(Թ. ԱՃԷՄԵԱՆ)

Իր տեսակին մէջ մէկ հատիկ սոյն դասագիրքն՝ որուն Ա. տպագրութեան 4000 օրինակներն սպառած են սուղ ժամանակի մէջ, այժմ Բ. տպագրութեամբ հրապարակ կ'ելնէ բոլորովին նոր և ճոխ։ Հեղինակն իր հրատարակութեան ջերմագին ընդունելութենէն քաջալերուած, օժտած է զայն բոլորովին նոր մեթոտով և հայ լեզուի ա'յն. պիտի գործնական վարժութիւններով, որք և ո'չ մէկ դասագրքի մէջ երեւցած են ցարդ։ Կ'պարունակէ. —Նախադասութիւնք, Մասունք բանի, բառերու պաշտօնները, գիւտ [invention], համանիշ, հականիշ և նմանաձայն բառեր, համասեռ բառեր [familles des mots] Նախադասութիւն, շարադրութիւն եւն. եւն.—Տպագրութիւն՝ ընտիր. —Կազմ՝ հաստատուն։ — Կ'ծախէ ամէն գրավաճառ. —Գին 4 ղրշ. 20—15

ԴԵՐՁԱԿ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ
Մ.-Մ. ՊԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ ԵՂԲ.

Պաղչէ-Գափու, Համիտիյէ ճառտէսի, Թիւրպէլին ճիշտ դիմացը Թիւ 21

Այս անգամ Եւրոպայէն ձմեռուան համար զուտ անգլիական և գաղղիական ճաշակաւոր ապրանքներ բերել տուած ըլլալով, չափու վրայ կ'պատրաստէ ամէն տեսակ զգեստեղէններ և ձեւի վայելչութեամբը գոհ կ'ընէ բոլոր յաճախորդները։ Կ'յանձնարարուի ուրիշ տեղ դիմելէ առաջ այցելել սոյն վաճառատունը։ — Գիները չափաւոր և յարմար։ 30—26

ՓԷՍՃԻ ՅՈՎՍԷՓ ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ, Ծիր երկար տարիներէ ի վեր կ'վայելէ հասարակութեան վստահութիւնն, ի գիտութիւն իր յաճախորդաց ներծածիկ նամականի դիմացն, Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղին քով Թիւ 6 յարկին խանութին մէջ ի վաճառ հանած է Եւրոպայի ամէն կարգի գործարանաց ֆէսերն եւ անոնց ծոպերն, հետեւեալ վերջին գներով.—

Ֆրէթի գործարանին՝ Թունուզ Ա. տեսակ 11½, Բ. տեսակ 10. Նոր տեսակ 9, Օսմանլը՝ Ա. տեսակ 10, Բ. տեսակ 8, եւ Սուլթանիէ 5½ ղրշ. — Վոլբերի գործարանին՝ Սալթանաթի ֆէս 9½, Ա. տեսակ 7½, Պոսֆոր 7, Քալիշէ էքստրա 6½, Թունուզի ձեւով 7, Շըմէնտըֆէռ 5 ղրշ. — ԽՍԻՐՆԵՐ՝ Ա. տեսակ 10, Բ. տեսակ 8.— ԾՈՊԵՐ՝ Զինուորական եւ ոչ-զինուորական տալին 2, Խաս լահոր 1 ղրշ.
6—1

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Ղ. Փ. ՋՈՐԲՈՒՐԵԱՆ

9, Ղալաթիա, Քօմիւրճի խանին դիմացը, Թիւ 9.

Սակարանի ու դրամական գործողութիւնք կ'կատարուին գոհացուցիչ կերպով. կ'ծախուին Երկաթուղեաց բրօմեսներ ու վարագայի բուլեր. Կուբոններ կ'վճարուին ամենափոքր զեղչով։ Վիճակաւոր ամէն տեսակ արժեթղթոց առուծախ, ու ամէն տեսակ վիճակաւոր արժեթղթոց սկիզբէն մինչեւ վերջի վիճակահանութեանց պաշտօնական ցուցակներէն վիճակները կ'քննուին։ Առնուած արժեթղթոց թիւերը մասնաւոր տետրակի մէջ արձանագրելով, կարեւոր շահերն անմիջապէս իմաց կը տրուին։ Գաւառներէն յանձնարարութիւնք փութով եւ գոհացուցիչ կերպով կ'կատարուին, բաւ է որ փոխարժէք կամ թղթադրամ մէկտեղ ղրկուին։ Ուզուած տեղեկութիւններուն պատասխանին համար թղթատարի ծախքը պէտք է ներփակել ըլլայ։ Դիմել Ղալաթիա, Քօմիւրճի խանին դիմացը, Թիւ 9։ Ղ. Փ. ՋՈՐԲՈՒՐԵԱՆ
3—4 ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Ա. Եւրոպայի եւ Տաճկաստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք ընդարձակուելուն, Յակոբ Մաղաքեան տարիներէ ի վեր հաստատուած ի Նափոլի, փորձ յանձնակատար, կ'կատարէ ամէն քանակ առուծախի գործողութիւններ.—Բ. Դէպ ի Մ. Նահանգներն ամէնէն կարճ ճամբան Նափոլի ըլլալով, շոգենաւային մեծ ընկերութեանց հետ կնքած պայմանագրութեամբք, շահաւոր պայմաններ կ'ցուցնէ ճամբորդին.—Գ. Եթէ Ֆլորիօ Ռուպատինօ շոգենաւային ընկերութեան դիմուի եւ յայտնուի թէ Նափոլի Մաղաքեանի կ'երթան, տոմսակի գ'նոյն զեղչ կ'ստանան գաղթականք միայն.—Դ. Այդ ընկերութեան շոգենաւք կարող են ուղիղ ու եւ է շոգենաւով մեկնիլ ի Պիրէոս, եւ հոն նոյն ընկերութեան շոգենաւով գալ Նափոլի.— Ե. Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել հետեւեալ հասցէին,

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie) Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian Naples

Հ. ԵՒ Ա. ՍԵԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօփաճի խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն պալատին կից, Կ. Պոլիս

Արդ-ու-զարդի եւ Նորոյթ-ու-Բերանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ

ՊՈՒՇԷ.— Պարզ եւ Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մասնաւորապէս օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Սիւաճներու համար։— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Գիւռօ, Թիւլ, Քէօբրիւր, Շանթիյեր, Պարթօն, Իռլանտէզ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Բեհամէ եւ Բուրդէ։— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Պունճուքով, եւ առանց Պունճուքի Մետաքսեայ եւ ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կաննիթիւռ, Սէնթիւր, Մառապու, Փէտուր եւայլն։ ՖՕՐՏԷԼԱ.—Կրօն, Մուառէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՐԵՊ ԵՒ ԿԱԶ.— Քուէբ տը Շին, Քուէբ Անկլէ, Քուէբլիս, Կազ, Կարնատին, պարէժ պուրդ եւ մետաքս, Թաղաֆթան, Մուսլին եւայլն։—ՅԱՇՔԷՕՇ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշիւ, Շարփ, Անտալուզ, Գիփարկի Վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած եւ Տանթէլայէ, ծոպով եւ պատրաստ շինուած Ճիթինգներ։— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ եւ Քթանէ։— ՔՈՐՍԷ.—Փառզիական ընտիր եւ Վիեննայի, պարզ, Բրլուշով եւ մետաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.—Կրունկի համար տղու հագուստ եւ գլխարկ։— ԲՐԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիշիւ եւայլն։— Շալեր.— Շալ Գաւառներու համար, ծաղիկով եւ այլն. ֆինօ Շալ էքօսէ ամէն մեծութեամբ։

Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ճաշակաւոր եւ հարուստ զանազանութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ եւ աժանութիւն։ Մեծաքանակ եւ Փոքրաքանակ վաճառումներ։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԵՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Ի՝ ՆԱՅՏԼԻՆԿԸՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի առջին։ 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ. — Սուլթան Համամ Թիւ 2։ Եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դիմաց Թիւ 13.

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայս. Իրաւունք արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ — Ղալաթիա, Բօրսայի վրայ (Հին Մուհասեպէ թէդը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ԲԷՔՔԷՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆրանք 14,500,000
Պահեստի դրամ » 21,173,000
Տարեկան հասոյթ » 44,820,000

Ընկերութիւնը ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ եւ բնակարաններ եւ անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ եւ կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՐՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու, Անանիադիս խան, 12, 13, 14

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. Ո.
ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՊՕԼՏՐԸ ՃԻՆՏԻԼ
Հէլլէնիա, Թ. 2—3, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ եւ պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

Ֆինէլ ԹԷՕՏՈՐ ՍԹԷՅԱՆՈՒ

ՀՈՆԿ - ՔՈՆԿ — ՍԷՅԼԱՆ — Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Եալըզօղլուի եւ Իւսքիւտարլեան Ճէլալ Պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10.

Ամենէն ընդարձակ Թէյի վաճառատունն ի Կ. Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օսմ. Տէրութեան ամէն կողմերը։ Գնահատ ապրանքները փութով եւ խնամով կ'գործադրուին։ Չինական, Հնդիկ, Ծամպի եւ Սէյլանի ընտրելագոյն Թէյք, ուղղակի բերուած, կ'ծախուին հոն։ Թէյի նոր հունձքն սկսած է գալ։ Զգուշացէք սոյն վաճառատնիչին կեղծերէն։

Փնտռել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԽԱԳՈՒԼԵԱՆ առեւտրատունը։ 80—59

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1898 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Հրատարակութիւն Նշան Կ. Պէրպէրեան

Կ'գտնուի ամէն գրավաճառաց քով գին 6 ղրուշ։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի եւ Սեւ-ծովի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէստրիան	10500	Բըրմիըն	3000
Լանքասթրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Դոլմաշըն	8000	Աթէնիան	2500
Ծորճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալճաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէռնիան	3700	Մինչօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի եւ Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիս	3500	Թիպս	2500
Մեմֆիս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնէս	3500	Նէրգիս	2500
Անուպիս	3000	Բերա	2250
Ապոր	3000	Օսիրիս	2250
Անօրիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կառնաք	1500
Ֆարոս	2750	Կիէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ եւ ԸՆԿ. Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրփուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի եւ Սեւ-ծովի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3563
Էտրուրիա	7718	Մարաթոն	2474
Սէրվիա	7391	Ատլաս	2306
Աւրանիա	7268	Սարակոսա	2169
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2243
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոքքօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5590
Գաթալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պօթնիա	4531	Լուքանիա	12958

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈՒՐ գործակատար
Ալիքարատիս խան, Թիւ 4 Ղալաթիա

ԳԱՒ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՅՆԹԱՊ-Գարեգին էֆ. Պօղարեան. ԱԴԱ-ԲԱԶԱՐ— Ստեփան էֆ. Սափրճեան. ԱԴԱՆԱ. —Միսաք էֆ. Գազազեան. ԱՐԱԲԿԻՐ—Ս.Պ.էֆ. Մանուէլեան. ԱՖԻՈՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Սինանեան. ԳԻՒՐՏ ՊԷԼԷՆ—Արժ. Տ. Ստեփան քահանայ Մկրեան. ԷՆԿԻՒՐԻ — Գէորգ էֆ. Գ. Զննոզեան. ԷՐԶՐՈՒՄ — Տեարք Խնձրճեան Եղբարք. ԹՈԳԱՏ— Յովհաննէս էֆ. Գազանճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Մալէճեան. ԽԱՐԲԵՐԴ — Խաչիկ էֆ. Քէօսէեան. ՄԱՐԱՇ — Արժ. Տ. Յովհաննէս քհնյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶՈՒԱՆ— Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան. ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ— Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՍԻՒՐԻԱ — Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՆՏԸՐՄԱ —Արմենակ էֆ. Ս. Մըրըեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ— Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ— Մնիկ էֆ. Լութֆեան. ՌՈՏՈՍԹՕ— Յովհաննէս էֆ. Տէմիրճեան. ՍԱՄՍՈՆ—Կարապետ էֆ. Սեփէճեան. ՍՎԱԶ-Ե. էֆ. Գարակէօզեան. ԴԱՐԴԱՆԷԼ— Հայկ էֆ. Թաքէսեան. ՏՐԱՊԻԶՈՆ— Սահակ էֆ. Լեթմէքճեան.

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ Կ. Պոլիս, Նո 33, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (63)

ՓԱՍԻՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Ջեմ գիտեր, պատասխանեց Նեմզար այնպիսի յուզումով մը որուն արցունքներ պիտի յաջորդէին, եթէ չջանար ինքզինքը զսպել։

—Ես ալ գիտեմ որ չես գիտեր, ըսաւ Տեսչուհին, կարելի եղածին չափ աղջիկը քիչ խօսեցնել ու աստիճանաբար յուզումը փարատել ջանալով. բնական է որ ծննդավայրիդ կարօտն, ընտանեացդ հետ տեսնուելու իղձը, փափագ մը ներշնչէին քեզ գիւղ վերադառնալու համար. բայց ի՞նչ պիտի ըլլայ հոն քու վիճակդ, մէկ երկու շաբաթ վերջ ամէն բանէ պիտի զզուիս ու միշտ մայրաքաղաքի կեանքն երազես. որովհետեւ մեծ զարմանքով պիտի տեսնես որ, ամէնէն աւելի սիրած ծնողքդ ու ազգականներդ իսկ քեզի դէմ պիտի գտնուին, երբ անոնց Նախապաշարումներուն քիչ մը դէմ ելլես. արդարեւ դաստիարակուած անհատի մը պարտքը ազէտներուն համակերպելով, զանոնք ուղղութեան առաջնորդելն է, սակայն քու Ներկայ հասակդ շատ աննպաստ է այդ կարգի ծանր բեռ մը ստանձնելու համար, այնպէս չէ՞, հարցուց։

—Դուք ինձմէ լաւ գիտէք ի հարկէ, պատասխանեց Նեմզար։

—Բնական է որ ես ձեզմէ աւելի փորձառութիւն ունենամ այս կարգի խնդիրներու մասին, ուստի իմ անձնական համոզմանս վրայ յենլով, այնպէս կ'կարծեմ որ Պոլիս մնալը միշտ նպաստաւոր է քու ապագայիդ, մանաւանդ այնպիսի բացառիկ առիթ մը կ'ներկայանայ հիմայ որմէ պէտք է փութաս օգտուիլ։

Տեսչուհւոյն այս վերջին խօսքերը Նեմզարի ամբողջ յուզումը թօթափեցին, ու կատարեալ ուշադրութեամբ պատրաստուեցաւ մտիկ ընել Տիկնոջ արտասանելիք վճռին։

—Պատուաւոր անձնաւորութիւն մը, հրապարակի վրայ հռչակ ունեցող հարուստ վաճառական մը, համակրելով քու համեստութեանդ, փափագ յայտնեց ինձ զքեզ իր տունն ընդունիլ ու իբրեւ զաւակը խնամել։

Նեմզար որ բնաւ չէր սպասեր այսպիսի անակնկալ առաջարկի մը, յանկարծ ցնցուեցաւ ու անզգալաբար.

—Հապա ծնօ՞ղքս, գոչեց։

Տեսչուհին զգաց որ իր քիչ մը ստորնացուցիչ առաջարկ աննպաստ տպաւորութիւն ըրած էր ազնիւ աղջկան սրտին, սակայն ինք անկեղծօրէն կ'սիրէր զայն եւ լաւ համոզուած էր որ հարուստին հայրական խնամքին տակ հարիւր անգամ աւելի բարեբախտ ըլլալու առիթներ կրնար ունենալ աշակերտուհին, քան իր գեղջկական ծննդավայրին մութ անկիւնն, ուր բնական բերմունքով պիտի խամրէին անոր անստգիւտ ձիրքերը, ստացած դաստիարակութիւնն ու հիանալի գեղեցկութիւնը. ծնողացը վրայ մանաւանդ բնաւ հաւատք չունէր. այս գիւղացիներ կա՛մ շատ տգէտ մարդիկ պէտք է ըլլային եւ կամ շատ անտարբեր, որ բնաւ չէին շահագրգռուեր իրենց զաւակին դաստիարակութեամբը, մինչեւ իսկ աղջկանն առողջական վիճակն ալ անոնց համար մտահոգութեան առարկայ չէր, եւ այս վեց եօթ տարուայ դպրոցական շրջանին մէջ, հազիւ քանի մը անգամ գրութեամբ նշան տուած էին։ Նեմզար եթէ արձակուրդի ժամանակ գիւղ երթար, աղէկ. հակառակ պարագային ծնողացը կողմէն ոչ ոք կուգար տուն հրաւիրել աղջիկն. այսպիսի ընտանիքի մը մէջ ի հարկէ պիտի չկրնար ապրիլ դաստիարակուած մէկ մը, ուստի Տեսչուհին այս նկատումներով որոշեց այժ տալ առաջարկին, ու սիրալիր գոլով մը.

—Գիտեմ սրտիդ ազնուութիւնը, զաւակս, ըսաւ, կ'գովեմ ծնողասիրական զգացումներդ, սակայն Պոլիս ապրելով միթէ պիտի մոռնա՞ս ծնողքդ, ընդհակառակն աւելի օգտակար կրնաս ըլլալ, դրամագրելի միջոցներովդ օգնելով անոնց։ Տեար հառաչ մ'արձակեց Նեմզար, չկրնալով անմիջական պատասխան տալ Տեսչուհւոյն. և ո՞վ էր ինք որ այս կարգի կենսական խնդրոյ մը մասին կարողանայ որոշում տալ. «Գեղացի՞ ըլլալ թէ քաղաքացի, խրճիթի մէջ հանդարտ սրտով ապրի՞լ թէ սալոններու մէջ տառապիլ, օտար հարուստի մը խորթ անունովը փառաւորուի՞լ, թէ գեղջուկ ծնողաց համբոյրներովը սնանի՞լ» ասոնք այն տեսակ ծանրակշիռ հարցեր էին, որոնց առջեւ ամենամեծ իմաստասէրներն իսկ անպատասխանի պիտի մնային, ո՛ւր մնաց Նեմզարի նման անփորձ դպրոցական մը, որ դեռ երկու օր առաջ կ'կարծէր թէ աշխարհի ամենամեծ երջանկութիւնը լաւ դաս պատրաստելն է, ու ամենաճոխ հարստութիւնն ալ շատ բարեկիրթ ունենալը։ Տեսչուհին հասկընալով Խորհրդաւոր աղջկան մտքէն անցածները.

—Ինչո՞ւ չես պատասխաներ, աղջիկս, ըսաւ, կ'վարանի՞ս որոշում մը տալու, բնական է որ քու հասակդ ունեցող աղջիկ մը վերապահումով տայ իր որոշումը. սակայն գովելի առաքինութիւն մ'է, եւ ամէն պարագայի մէջ կրնայ իր նպաստաւոր արդիւնքն ունենալ. սակայն ես, քու դաստիարակդ ու բարոյական մայրդ որ այնչափ կ'սիրեմ զքեզ, կ'կարծեմ որ ամէնէն տրամաբանական գործը կատարած կ'ըլլամ, եթէ ընդունիս այս պատուաբեր առաջարկ ու գործօն ապագայ մը պատրաստեմ քեզ. գիտեմ, հիմայ ծննդավայրիդ ամէնէն անշուք յիշատակներն իսկ նուիրական կ'թուին քեզ համար, գիւղին գրաւիչ համայնապատկերը կարելի է այս պահուս աչքիդ առջեւ պարզուած է, ու ցանկալի գրաւ մը կ'երեւան քեզ այն արօտավայրերը, դաշտերը, բլուրները, մարմանդներն ու կալատեղիներն ուր մանկական առաջին տարիներդ անցուցիր. գուցէ հայրենի տանդ կտուրն ու շունն իսկ զորս այնչափ կ'գգուէիր, հիմայ պատկերացած են երեւակայութեանդ առջեւ ու չեն ներեր քեզ որ լքանես զիրենք, միմիայն անոր համար որ իրենցմէ շատ բարձր մակարդակի մը վրայ կ'կենաս, ու այլեւս չես ախորժիր իրենց ընկերութենէն։ Նեմզար, տիկինին զարթուցած յիշատակներուն ազդեցութենէն փղձկեցաւ ու սկսաւ յորդ արցունք թափել. տեսչուհին ալ չկրնալով ինքզինք զսպել, աչքերը սրբելով.

—Երբոր մոռնալու համար չէ որ կ'ըսեմ ասոնք, զաւակս, շարունակեց, այլ անոր համար որ հասկընես քեզ թէ շատ բնական են ինչ որ կ'զգաս քու ծննդավայրիդ նկատմամբ. սակայն այս խանդաղատանքներով, յիշատակներով, կարելի է ամբողջ կեանք մը մաշեցնել. ամիս մը, երկու ամիս, ու անկեց վերջ տաղտուկը պիտի գայ ծանրանայ վրադ ու ամէն բան փուլ երեւնայ աչքիդ։ (Շար.)